

An abstract painting of a face, rendered in vibrant colors like red, green, and blue. A white DNA double helix is superimposed over the face, extending from the top right towards the center. The background is a mix of dark and light tones, suggesting an interior space with architectural elements like a staircase.

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | červen 2018 | číslo 4 | ročník 27

téma

Umění made in UP

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

VELETRH VĚDY A VÝZKUMU

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

**Největší
populárně-vědecká
akce v regionu
pro děti i dospělé**

15. 6. 2018 | 9:00-15:00
**PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
& PEVNOST POZNÁNÍ**
16. 6. 2018 | 9:00-18:00
PEVNOST POZNÁNÍ

Více o programu na www.pevnostpoznani.cz a www.prf.upol.cz

obsah

- 2 — Špičková věda a pokročilé technologie zachrání unikátní umělecké památky
- 5 — Univerzita hostila prestižní summit THE. Svoji roli zvládla na jedničku
- 8 — Rektori a děkani hudebních vysokých škol států CEEC rokovali poprvé na UP
- 8 — Cyrilometodějskou teologickou fakultu povede opět Peter Tavel
- 9 — Fakulta tělesné kultury stěhuje a modernizuje svá pracoviště
- 9 — Konference řešila budoucnost Evropské unie a evropského práva
- 10 — Lékařská fakulta hostila podruhé diamantové absolventy
- 10 — Fakulta zdravotnických věd oslavila desáté výročí svého vzniku
- 11 — Na přírodovědecké fakultě soutěžili studenti O cenu děkana
- 11 — Sanatoria Klimkovice se stala fakulním pracovištěm pedagogické fakulty
- 12 — Olomoučtí vědci objevili a popsali zcela novou variantu parkinsonismu
- 14 — Výzkumníci díky skvělým výsledkům pronikli do prestižního časopisu
- 15 — Vědci naučili ječmen vyrobit lidský peptid účinný proti infekcím
- 16 — Univerzita Palackého je „film friendly“
- 17 — Portrét – Bohumil Zálešák
- 20 — Úspěchy akademiků a studentů
- 23 — Jazykové okénko
- 24 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 26 — Univerzita ocenila literární talent svých studentů
- 27 — Radek Malý: Děti autorova proslulost nezajímá
- 32 — Darujte příležitost: podpořte mladé talenty
- 33 — Zkušenost – S Fulbrightem v New Yorku
- 35 — Absolvent – Pavel Forman: Líbí se mi, když diváka znervózním
- 37 — Životní styl – Hokej je srdcovka
- 38 — Odkaz – Hostitel hudebního génia
- 39 — Zrcadlení – Írán
- 40 — Univerzita v síti

titulní strana: Pavel Forman – Gott ist Gott
acrylic on canvas, 165 x 140 cm, 2012, výřez

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vážení kolegové, milí studenti a přátelé
Univerzity Palackého,

dostáváte do rukou letní číslo univerzitního magazínu, které vám snad naznačí, jak pestrý byl náš letní semestr. Jako první ve střední Evropě naše alma mater hostila globální summit společnosti THE, díky kterému do města zavítaly špičky akademického i vědeckého světa. Zároveň jsme připravili již třiapadesátý ročník mezinárodního festivalu Academia Film Olomouc a sedmi tisícovkám jeho návštěvníků ukázali, jak je možné popularizovat vědu. Přidáte-li k těmto dvěma událostem ještě úspěšné dokončení rekonstrukce budov filozofické fakulty v samém srdci historického jádra města a rozbíhající se unikátní vědecký projekt na záchranu kulturního dědictví Artea, jemuž patří úvodní článek v Žurnálu, dostanete na první pohled možná poněkud nesourodý obrázek událostí a dějů na naší univerzitě.

Jedná se však o skutečný obraz reality. Těchto několik příkladů totiž zřetelně ukazuje směřování Univerzity Palackého. Jsme školou, která vzdělává, vychovává a investuje značné prostředky do výzkumu. UP je ovšem rovněž institucí, která si je vědoma své společenské odpovědnosti. Proto iniciujeme diskuzi o dalším směřování společnosti, například prostřednictvím projektu Občanská univerzita, zajímáme se o veřejný prostor a jeho podobu, aktivně vstupujeme do kulturního dění a zveme do města nejvýznamnější osobnosti světové vědy.

Byl to náročný semestr a já děkuji všem kolegům a kolegyním, že jsme vše úspěšně zvládli. Přeji všem studentům, akademikům i zaměstnancům pěkné léto. Odpočíte si, naberte síl, protože už za pár měsíců budeme v naší „jízďě“ na Univerzitě Palackého v Olomouci společně pokračovat.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

téma

text:
Milada Hronová
Ivana Pustějovská
Martina Šaradínová
foto:
David Frank
Viktor Čáp

Stav obrazu před restaurováním

UV luminiscence před restaurováním

IR reflektografie před restaurováním

Zkoušky snímání lakové vrstvy a přemaleb

Postup snímání lakové vrstvy a přemaleb

Celek v průběhu snímání lakových vrstev

Špičková věda a pokročilé technologie zachrání unikátní umělecké památky

Benátky, Itálie 16. století. Malíř Francesco Bassano se chystá namalovat nový obraz. Volí biblický motiv – stavbu Noemovy archy. Kromě plátna a štětce potřebuje i kvalitní barvy. Připravuje si je sám. Když je spokojen, začíná malovat. Střih v čase. Olomouc, Česká republika 21. století. Excelentní vědci z několika oborů vybaveni špičkovou technikou analyzují Francescovy barvy. Chtějí dokázat nejen to, zda je skutečně autorem zmíněného obrazu, ale objevit mnohem víc. Najít nové metody i postupy, jak lépe restaurovat a chránit podobné památky. Přesně to je totiž smyslem unikátního projektu Arteca, který vznikl na Univerzitě Palackého.

Projekt Arteca, jehož partnery jsou Národní památkový ústav a Muzeum umění Olomouc, spojuje do jednoho výzkumného týmu odborníky věnující se teoriím ochrany památek na katedře dějin umění filozofické fakulty s odborníky z fyzikálně-chemického výzkumu v Regionálním centru pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) přírodovědecké fakulty. Při ochraně a restaurování památek mají objevit nové vědecké metody a postupy, které by poté mohly sloužit v praxi.

Díky Artece vzniká na Univerzitě Palackého třicetičlenný výzkumný tým. „Vývoj nových metod a technik důležitých při bádání ve sféře kulturního a uměleckého dědictví zažívá na evropské úrovni velký rozvoj. Musíme jej zachytit i v České republice,“ říká Jana Michalčáková z katedry dějin umění, která výzkumný tým vede. Arteca přitom nebude mít pouze vědecko-výzkumný potenciál, výsledky budou uplatnitelné i v praxi. A využijí je nejen firmy a instituce úzce specializované na ochranu památek, ale i jiné obory, například stavebnictví.

Přírodovědci společně s historiky umění

Projekt Arteca postaví na pevnější bázi několikaletou spolupráci mezi přírodovědci z RCPTM a historiky umění, která se doposud rozvíjela spíše v relativně malých izolovaných úkolech. „Naším úkolem jsou analýzy materiálů z historických

děl, které je historikům umění pomohou zasadit do určitého kontextu. Dodají jim potřebné informace o díle samém nebo poznatky významné pro jeho restaurování či rekonstrukci. Existuje řada fyzikálně-chemických metod, které lze pro průzkum těchto děl použít,“ vysvětluje Karel Lemr z RCPTM. Protože se jedná o díla historicky cenná, je podle něj nutné provádět analýzy tak, aby nedošlo k poškození památky. Kromě vhodné aplikace existujících metod budou analytičtí chemici a optici vyvíjet rovněž zcela nové postupy. Chtějí kupříkladu uplatnit multimodální zobrazování vzorků, které dosud používali spíše u biologických materiálů.

„Budeme vyvíjet metody, které spojí více analytických technik dohromady a umožní nám získat komplexnější informace o vzorku,“ dodává chemik Karel Lemr. Projekt Arteca, díky kterému odborníci z RCPTM pořídí i speciální hmotnostní spektrometr určený zejména pro analýzu pevných vzorků, by podle něj mohl být i platformou pro zavedení nového výzkumného směru na Univerzitě Palackého.

„Optici z RCPTM uplatní při zkoumání uměleckých děl techniky analýzy barev a moderní spektroskopické metody dosud využívané zejména v oblasti kvantové a nelineární optiky. Stejně jako chemici očekávají, že se při vývoji nových postupů naučí mnoho nového,“ doplňuje vědecký ředitel RCPTM Ondřej Haderka. →

Na titulní fotografii je restaurovaný obraz Stavba Noemovy archy, přisuzovaný Francescu Bassanovi. Olej na plátně vznikl v 70. letech 16. století a je součástí sbírek Arcibiskupství olomouckého – Arcidiecézního muzea Kroměříž. Ilustrační snímky zachycují několik ukázek prací a technik, které odborníci využívají při restaurování. Cílem projektu Arteca je objevit nové vědecké metody a postupy, jak ještě lépe restaurovat, renovovat a chránit podobné umělecké skvosty i různé historické objekty.

Nové postupy a nový pohled

Díky novým přírodovědným výzkumným postupům budou mít historici umění možnost seznámit se hlouběji se zkoumanými díly a podle Jany Michalčákové se již nebudou dívat jen na jejich obsahovou stránku, ale začne je více zajímat i stránka materiální. Budou objasňovat například to, z jakého materiálu je dané dílo složeno, jaké barvy měl tvůrce k dispozici i odkud pocházely pigmenty, ze kterých je vytvořil. „Všechny tyto informace spolu s využitím nejmodernější technologie a techniky nám poodhalí tehdejší umělecké technické postupy. Díky novým poznatkům zlepšíme péči o naše památky i umělecká díla,“ říká Jana Michalčáková.

Obrazy, kostely, paláce. Vědci pomáhají památkám

V případě v úvodu zmíněného malíře Bassana to pak v praxi může znamenat, že vědci dokáží zjistit nové, doplňující informace. K čemu budou dobré? Zjednodušeně řečeno, aby potvrdili nebo vyvrátili, zda Francesco skutečně obraz mohl v té

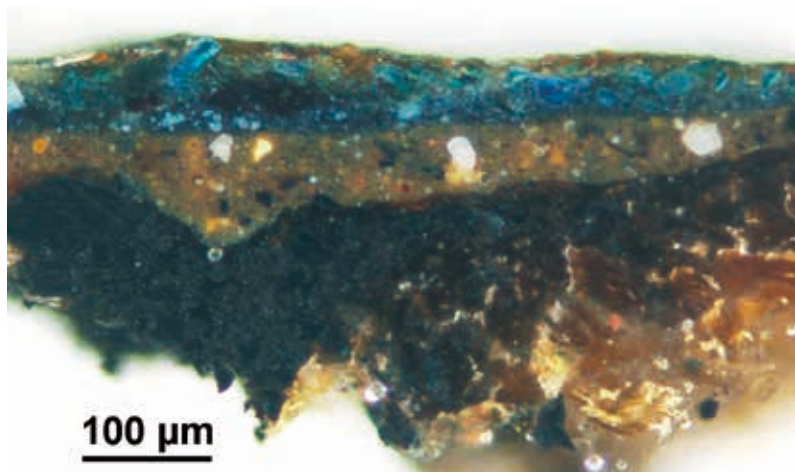
době namalovat nebo ne. Dokáží také zjistit více informací o restaurátorských zásadách, kterými třeba jeho obraz prošel. Budou moci své závěry porovnat s analýzami děl v jiných galeriích a muzeích a rozšířit informace o jejich autorství, kterými si ne vždy byli zcela jisti. Ale to je jen ilustrační příklad u jednoho obrazu. Vědci dokáží mnohem víc. Podobné analýzy totiž bude možné uplatnit i na hmotných památkách, kostelech či historických palácích a v praxi pak uplatnit výsledky jejich zkoumání při ochraně a renovaci těchto objektů.

Unikátní mezioborové propojení

Aktivita nového vědeckého týmu Arteca se promítnou i do vysokoškolské praxe. Změny v profilaci katedry dějin umění už avizuje i její vedoucí Jana Zapletalová. „V nejbližší době rozšíříme výuku o předměty, které studenty dějin umění budou uvádět do nových možností aplikací přírodních věd a výzkumů na umělecko-historický výzkum. Každoročně k nám přijíždějí zahraniční experti a jejich výzkumné aktivity jsou rozšířeny i o před-

nášky pro naše studenty. Od loňského roku připravujeme i nový doktorský studijní program Technologie pro umění, který bude zahájen v akademickém roce 2021/2022. Cílem tohoto programu je příprava generace multidisciplinárně zaměřených excelentních historiků umění s přesahem do oblasti přírodních věd,“ říká Jana Zapletalová.

„Propojení několika oborů a pracovišť přinese zcela nový pohled na ochranu památek. V České republice jde o vůbec první takto pojatý projekt, kdy má vysoce pokročilá chemicko-fyzikální analýza pomoci v porozumění umění. Projekt byl na UP připravován několik let. Jsme velmi rádi, že právě Arteca byla letos vybrána coby jeden z projektů podporovaných z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Získali jsme pro ni 60 milionů korun, což považujeme za doklad prestiže celé aktivity,“ dodává Dana Bilíková, proděkanka filozofické fakulty. Podle ní je projekt unikátním příkladem propojení humanitních a přírodovědných oborů.

Příčný řez malbou zachycující černou vrstvu podkladu se specifickým obsahem uhlí, svrchu vrstva azuritu, okrová podmalba.

Arteca je unikátním příkladem propojení humanitních a přírodovědných oborů. V jednom týmu spolupracují odborníci z katedry dějin umění FF spolu s chemiky a fyziky z RCPTM přírodovědecké fakulty.

událost

text:
Martina Šaradínová
foto:
Vojtěch Duda
Martin Holík
Tereza Hrubá

Univerzita hostila prestižní summit THE. Svoji roli zvládla na jedničku

Definování slabých i silných stránek střeoevropských univerzit a výzkumných institucí a navázání nových strategických partnerství. To jsou jen některé z přínosů globálního summitu THE Research Excellence: New Europe Summit, který v dubnu hostila Univerzita Palackého (UP). Na unikátním setkání, prvním ve střeoevropském regionu, zveřejnila prestižní rankingová společnost Times Higher Education premiérové hodnocení univerzit zemí „nové Evropy“.

Jedním z cílů summitu bylo zviditelnit střeoevropský region, který má ve vzdělávání i výzkumu velký potenciál hrát během deseti či patnácti let první evropskou ligu. Zdejší instituce se však potýkají s řadou problémů, mnohdy velmi obdobných. A právě summit se stal vhodným prostorem pro sdílení zkušeností a následný návrh strategie, jak slabé stránky odstranit.

Nová mezinárodní partnerství

„Doufal jsem, že se nám na summitu podaří dohodnout s rektory, prorektory, zástupci univerzit a výzkumných institucí strategická partnerství. Máme několik projektů, které bychom chtěli v rámci mezinárodních konsorcií prosadit, a věřím, že uspějeme. Summit splnil naše veškerá očekávání,“ řekl rektor Univerzity Palackého Jaroslav Miller.

Summit byl úspěšný jak po obsahové, tak po organizační stránce. Čeští i zahraniční účastníci ocenili, jak dobře byla akce v Olomouci připravena. „Za sebe mohu říct, že spolupráce s kolegy z Times Higher Education byla velmi profesionální. Jsem ráda zejména za to, jaký se nám podařilo vytvořit program. Při výběru témat diskuzních panelů jsme se snažili soustředit na otázky, které v souvislosti s vědou v regionu tzv. nové Evropy v dnešní době vyvstávají. Zasazení diskuzí do politického kontextu a seznámení účastníků s problémy a výzvami, kterým tento region čelí, bylo podle mě také dobrou volbou,“ sdělila vedoucí oddělení pro mezinárodní strategii UP Zuzana Polanská, která byla společně s týmem z Times Higher Education jako hlavní garant odpovědná za přípravu summitu.

In partnership with

Palacký University
Olomouc

The Times Higher Education New Europe ranking 2018

Rank	Institution	Country	Teaching score	Research score	Citation score	Industry score	International score	Overall score
1	University of Tartu	Estonia	24.5	25.3	83.6	33.5	50.4	44.6
2	Cyprus University of Technology	Cyprus	17.8	13.8	88.6	33	69.9	42.1
3	University of Cyprus	Cyprus	20.8	25	63.1	48.1	76.8	39.6
4	Charles University in Prague	Czech Republic	29	22	56.3	32.1	55.6	37.2
5	Semmelweis University	Hungary	22.6	11.9	61.5	34.4	73.8	35.2
6	University of Warsaw	Poland	25.9	18.3	47.1	32.4	44.6	31.5
7	Masaryk University	Czech Republic	22.2	22.7	42.8	33.7	56.3	31.4
8	University of Split	Croatia	16.8	12.5	60.3	33.5	41.7	30.9
9	University of Maribor	Slovenia	18.9	15.3	49	39.2	36.7	28.7
10	Palacký University Olomouc	Czech Republic	19.3	12.2	45	32.5	54.6	27.9

„Střední Evropa je rychle se rozvíjející a velmi ambiciózní region. Je skvělé poznávat současná centra excelence této oblasti, zvyšující se úroveň vyššího vzdělávání a sledovat kroky, které musí nyní učinit pro to, aby zvýšila svou reputaci a vliv na globální scéně a mohla se poměřovat s tradičně silnými výzkumnými regiony západní Evropy, Austrálie, východní Asie a Severní Ameriky,“ uvedl vedoucí editor žebříčků univerzit THE Phil Baty.

Univerzita Palackého v TOP 10

Vrcholnou událostí summitu bylo zveřejnění THE New Europe 2018 ranking, jenž vůbec poprvé hodnotí samostatně vysoké školy ze 13 zemí, které od roku 2004 vstoupily do Evropské unie. Žebříček za-

hrnuje 53 institucí, do čela se probíjela estonská Univerzita v Tartu následovaná Kyperskou technologickou univerzitou a Kyperskou univerzitou. Česká republika má v rankingu nejpočetnější zastoupení, celkem 13 vysokých škol. Hned tři tuzemské univerzity se navíc umístily v první desítce – Univerzita Karlova na čtvrtém místě, Masarykova univerzita obsadila sedmou příčku a Univerzita Palackého patří desátá pozice.

„Na jedné straně můžeme být spokojeni s tím, že jsme v první desítce a řada univerzit je za námi. Na druhé straně máme důvod se stále zlepšovat. Do TOP desítky nás katapultovala hlavně věda, v níž jsme šli podle všech ukazatelů raketově nahoru. S tím souvisí i to, že publikujeme v prestižních časopisech a práce jsou často citova-

né,“ komentoval umístění UP její rektor.

Ranking univerzit se snaží upozornit na to, že oblast střední Evropy prochází dynamickým vývojem, a ukazuje, že Česká republika má příležitost zařadit se na světovou vědeckou úroveň. Výstupy summitu ale poukazují i na fakt, že české univerzity nedokáží v globálním kontextu své vědecké know-how dostatečně prodat.

Účastníci přinesli i recept na to, jak posunout ještě více dopředu českou vědu. „Podporujeme šedý průměr místo skutečné excelence. Musíme se zbavit rovnostářského přístupu ve financování. A jestliže vědec dělá nadprůměrnou vědu, ať je i nadprůměrně ohodnocen. Zaostáváme také v podpoře mladých vědců a internacionalizaci,“ upozornil světově uznávaný fyzikální chemik Pavel Hobza.

General university partner

Supported by

8 fakult 1 univerzita

Rektoři a děkani hudebních vysokých škol států CEEC rokovali poprvé na UP

Vůbec poprvé jednali rektori a děkani hudebních fakult a akademií států střední a východní Evropy (CEEC) na Univerzitě Palackého. Dvoudenní prestižní sympozium čelných představitelů hudebních škol bývalého východního bloku Evropy se věnovalo novým možnostem spolupráce.

„Naším cílem bylo nově definovat strategické partnery, a to jak na bilaterální, tak na multilaterální úrovni. Společně jsme se zamýšleli nad tím, co dalšího je nutné udělat, aby hudební aktivity vysokých škol měly ve všech oblastech svých činností větší globální dopad, v hudebním vzdělávání, umění i výzkumu. Zabývali jsme se konkrétními kroky, které je třeba udělat pro to, aby nejvýznamnější produkce byly viditelnější a měly širší a výraznější odezvu. Z našich diskuzí také vyplynulo, jak se na ná-

rodních úrovních potýkáme s nevhodnou scientometrií a citačními nástroji, které nemají východiska v humanitních oborech. Klíčové výstupy v oblasti muzikologie nebo hudební pedagogiky se s nimi míjejí a mylně se pak může zdát, že citovanost a dopad monografií je zanedbatelný. Opak je však pravdou,“ řekl Vít Zouhar, prorektor UP. Proto rektori a děkani hudebních škol Evropy prezentovali během rokování zejména ty klíčové aktivity, pro něž hledali partnery pro muzikologický, hudebně pedagogický či interdisciplinární výzkum, partnery pro vzdělávání excelentních interpretů a skladatelů i partnery pro tvorbu společných uměleckých projektů.

K prestižnímu jednání přijela do Olomouce většina hlavních představitelů předních vysokoškolských hudebních institucí

zemí CEEC. Vůbec poprvé tak například Univerzitu Palackého navštívili rektor University of Arts v Bělehradě a respektovaný hudební skladatel Zoran Erić a významný violoncellista a prorektor pro vědu na Estonské hudební akademii v Tallinnu Henry-David Varema. „Jsem velmi rád, že všichni pozvání do Olomouce přijali a ocenili význam tohoto jednání. Také vysoce hodnotili hudebně vědné, pedagogické a umělecké aktivity katedry hudební výchovy pedagogické fakulty a katedry muzikologie filozofické fakulty, počínaje monografiemi, kritickými edicemi, CD nahrávkami, hudebně neurologickým výzkumem či edukačním programem *Slyšet jinak*,“ dodal Vít Zouhar. Pořadatelem konference byla Univerzita Palackého společně s Janáčkovou akademií v Brně. (map)

Cyrlometodějskou teologickou fakultu povede opět Peter Tavel

Současný děkan CMTF UP Peter Tavel obhájil svou funkci na další čtyři roky. Rozhodl o tom senátoři fakulty hned v prvním kole tajné volby. Peter Tavel v něm obdržel celkem 11 kladných hlasů a jeden záporný. „Děkuji za důvěru a silný mandát. V předvolebním období mne nejvíce dojalo zjištění, že táhneme všichni za jeden provaz. Na fakultě je výborná atmosféra i po lidské stránce. Jsme jeden tým na jedné společné

lodi,“ uvedl Peter Tavel bezprostředně po svém opětovném zvolení.

V nadcházejícím čtyřletém období bude staronový děkan usilovat zejména o další zkvalitňování vědy a studia i o systematickou výchovu mladé vědecké generace. K jeho prioritám patří také posílení internacionalizace fakulty, intenzivnější využívání současných moderních technologií ve vzdělávání a zachování kontinuity rostoucího vědeckého výkonu. K silným stránkám fakulty patří podle něj zejména kvalita teologického studia a studijních oborů Charitativní a sociální práce, Mezinárodní sociální a humanitární práce nebo Sociální a spirituální determinanty zdraví, které jsou jedinečné v rámci celé republiky.

Výzvou do budoucna je podle něj i uplatnění potenciálu fakulty při vytváření nových forem filantropie i připravenost rea-

govat na aktuální celospolečenská témata, jako jsou například problematika genderu, homosexualita, virtuální svět, smart technologie nebo různé druhy nových závislostí, kterým podléhá mladá generace. „Je třeba mít odvahu a přistoupit na solidní diskusi podloženou věcnými fakty, odbornými znalostmi a informovaným přehledem,“ zdůraznil Peter Tavel.

Jeho druhé funkční volební období začne 14. září 2018. Do té doby by mělo být známo vyjádření Kongregace pro katolickou výchovu v Římě, která v souladu s církevně-právními předpisy výsledek volby schvaluje. S žádostí o nihil obstat – není námitek – se na ni obrací olomoucký arcibiskup Jan Graubner, Velký kancléř CMTF, který je garantem fakulty z církevního hlediska. Do funkce děkana CMTF pak Petera Tavela jmenuje rektor UP. (mav)

Fakulta tělesné kultury stěhuje a modernizuje svá pracoviště

Velkým stěhováním, ale také rekonstrukcemi zázemí žije a nějakou dobu žít bude fakulta tělesné kultury. Postupně je zabydlována nedávno dostavěná budova Centra kinantropologického výzkumu a novou podobu dostávají prostory pátého patra budovy pedagogů, tedy fakultní budovy C v neředínském kampusu.

Nová budova Centra kinantropologického výzkumu vyrostla v průběhu loňského roku na místě někdejší vojenské prádel-

ny v těsném sousedství Aplikačního centra BALUO, s nímž tak tvoří moderní zázemí pro výzkumné záměry fakulty a aplikaci jejich výsledků do praxe. Do velkorysých prostor se do začátku nového akademického roku přesunou laboratoře a kanceláře katedry přírodních věd v kinantropologii a institutu aktivního životního stylu. „To nám umožní přesunout sídlo katedry fyzioterapie k prostorům RRR centra a také přisídlení katedry sportu z budovy Hynai-

sova v centru města do neředínského areálu. Bude to jako kulový blesk, ale věřím, že všechno zvládneme a podmínky pro naši práci se výrazně zlepší,“ uvedl na setkání akademické obce fakulty děkan Michal Šafař.

Zároveň se stěhováním se rozeběhla také první etapa projektu ERDF Modernizace budov FTK UP v Olomouci-Neředíně, díky němuž fakulta získá moderní výukovou infrastrukturu pro studenty i učitele odpovídající 21. století. Během tohoto léta procházejí kompletní proměnou učebny v pátém patře fakultní budovy C. „Hotovo by mělo být do konce srpna, od září budou prostory k dispozici. V příštím roce ve stejnou dobu by pak měla probíhat rekonstrukce auly a některých dalších prostor v budově děkanátu,“ doplnil děkan.

Nutno dodat, že stavební dělníky bylo možné na fakultě vidět i před vypuknutím současných stavebních prací. Za více než dva miliony korun prošly rekonstrukcí a modernizací prostory fyzioterapeutického RRR centra, v nové podobě otevřené na počátku letního semestru. (vim)

Konference řešila budoucnost Evropské unie a evropského práva

Odborně přispět do debaty, jakým směrem by se měla ubírat Evropská unie, a zvýšit povědomí o jejím aktuálním vývoji u široké veřejnosti. To byly hlavní cíle konference Budoucnost Evropské unie a evropského práva (včetně relevantních otázek vnitrostátního práva členských států), kterou pořádalo Jean Monnet Centre of Excellence v oboru evropského práva při Právnické fakultě UP.

Dvoudenní mezinárodní a multidisciplinární setkání přilákalo na právnickou fakultu 273 účastníků, z toho 36 vystoupilo s vlastním příspěvkem. „Téma konference jsme nezvolili náhodně. Snažili jsme se reflektovat skutečnost, že se Unie nachází ve zlomovém okamžiku svého vývoje. Diskuze o perspektivách Unie patří v evropském právu a politologii k evergreenům. V této chvíli však již tyto debaty překročily dimenzi ryze teoretických úvah a spočívají ve výběru již konkrétních politických scénářů a reálných základů pro hlubokou reformu a transformaci podstaty Unie,“ vysvětlila Naděžda Šišková, vedoucí Jean Monnet Centre of Excellence a hlavní organizátorka akce.

Podle ní měla konference dva rozměry. Odborný, kdy bylo cílem vytvořit akademický příspěvek do probíhající politické debaty, a potom občanský. „Povědomí o záležitostech budoucnosti Unie a jejich pochopení je důležité nejen ve vědeckých intencích, ale i pro každého občana,“ dodala Naděžda Šišková.

V plenárním zasedání se za konferenčním stolem sešli Dana Kovaříková, vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR, Nataša Chmelíčková, vedoucí oddělení azylové legislativy odboru azylové a migrační politiky MV, a Petr Kolář, bývalý velvyslanec ČR v USA a v Rusku. Na plenární část pak navázalo pět odborně zaměřených sekcí. (eha)

8 fakult 1 univerzita

Lékařská fakulta hostila podruhé diamantové absolventy

Po neuvěřitelných šedesáti letech složilo slavnostní promoční slib jednadvacet někdejších studentů medicíny, kteří přijali pozvání na historicky druhou Diamantovou promoci lékařské fakulty. Na svou alma mater se vrátilo také téměř osmdesát bývalých studentů absolventského ročníku 1988, účastníků setkání Kořeny neboli Radicēs.

Příležitost znovu se potkat se svými spolužáky i současným vedením fakulty tak měly hned dvě generace absolventů, kteří svá studia uzavřeli s odstupem přesně třiceti let. Jejich společná alma mater pro ně otevřela „staré“ Teoretické ústavy i moderní prostory Dostavby.

„Patříme ke generaci, která prožila dvě třetiny nešťastného dvacátého stole-

tí, a která tím spíše může ocenit současný úspěšný rozvoj lékařské fakulty i celé univerzity. Hodna ocenění je i pozornost, kterou univerzita věnuje péči o rozvoj všeobecného vzdělání. Jsem přesvědčen, že jedině v tom je záruka, že z jednotlivých fakult budou vycházet absolventi připraveni nejen odborně, ale i s širokým přehledem v oblasti sociální, kulturní a společenské,“ uvedl jeden z diamantových absolventů Vít Krupař, který jako internista většinu svého produktivního života působil na lékařské fakultě v Hradci Králové.

Prorektorka Jitka Ulrichová za vedení univerzity a její lékařské fakulty vyjádřila obdiv a úctu k bohatému životnímu odkazu bývalých studentů. „Chci vám především

poděkovat za to, že jste svou profesí doma i v zahraničí obohatili řadu lidí, do svého okolí vnesli lásku, moudrost, obětavost a trpělivost. Neaktivnější dobu svého života jste prožili v době, kdy jste možná více než produktivní odbornost museli prokazovat hlavně svou morální sílu,“ zdůraznila.

Ve stejný den se do Olomouce sjeli na tradiční akci Kořeny/Radicēs absolventi z roku 1988. Mezi letošní „třicátníky“ patřil i současný děkan Milan Kolář. „Vymažme prosím čas, který uplynul od naší promoce, a vraťme se do doby, kdy jsme v těchto prostorách studovali. Doufám, že své vzpomínky budeme mít vždy ve svém srdci a pocit sounáležitosti nás nikdy nepustí,“ uvedl děkan. (mav)

Fakulta zdravotnických věd oslavila desáté výročí svého vzniku

Téměř dva tisíce absolventů, spolupráce s třemi desítkami zahraničních univerzit, osm studijních oborů a stejný počet ústavů – takový je jen letmý výčet úspěchů, kterých dosáhla fakulta zdravotnických věd od roku 2008, kdy se stala osmou součástí Univerzity Palackého. Letošní kulaté jubileum si připomněla třídním slavnostním odborným programem. „Deset let v životě fakulty, která se podílí na výchově studentů, vědě, výzkumu a internacionalizaci celé

univerzity, je ještě poměrně krátké období. Zároveň jsou mladé fakulty většinou nejvíce dynamické, flexibilní a nejrychleji reagující na společenskou poptávku. V tom je jejich přednost a síla,“ uvedl rektor Jaroslav Miller při slavnostním zahájení oslav v prostorách Arcidiecézního muzea Olomouc.

Jako jedna ze dvou samostatných fakult v ČR prokázala FZV podle současného děkana Jaroslava Vomáčky životaschopnost a stabilitu ve výukové i vědecko-výzkumné čin-

nosti. „Výsledky potvrzují, že jsme institucí poskytující kvalitní vzdělání v bakalářských, magisterských programech i v doktorském studijním programu. Také zájem uchazečů o studium je trvalý a má spíše narůstající tendenci,“ zdůraznil Jaroslav Vomáčka.

Vyvrcholením oslav se stala mezinárodní odborná konference, na níž s přednáškami vystoupili uznávaní vědci z Velké Británie, Austrálie, Belgie, Itálie a Lotyšska. Byl mezi nimi i významný odborník v oboru biomechaniky Jim Richards, profesor University of Central Lancashire v Prestonu. Jako dlouholetý spolupracovník fakulty se podílí na výuce olomouckých studentů, kterým na svém pracovišti zároveň umožňuje studijní pobyty. „Působí v naší laboratoři v rámci výzkumů pro své diplomové práce. Vedou si velmi dobře a já doufám, že spolupráce ve výuce, vědě a výzkumu bude i nadále úspěšně pokračovat,“ uvedl Jim Richards.

Odbornému setkání předcházelo předání ocenění osobnostem, které se zasloužily o vznik a rozvoj olomouckých zdravotnických oborů. (mav)

Na přírodovědecké fakultě soutěžili studenti O cenu děkana

Studentská vědecká soutěž O cenu děkana se na přírodovědecké fakultě i letos setkala s velkým zájmem. Výsledky své vědecké práce do soutěže přihlásilo 80 studentů. Před odbornými porotami prezentovali práce z matematiky a informatiky, chemie, fyziky, biologie a ekologie, věd o Zemi i didaktiky přírodovědných oborů, a to v bakalářské, magisterské a doktorské kategorii.

Trojnásobnou vítězkou se stala Soňa Krajčovičová, která s prací Targeting Protein Kinase Inhibitors: A Stepwise Approach for the Synthesis of Folic Acid Conjugates with CDK Inhibitors vyhrála v doktorské kategorii v sekci Chemie, stala se i celkovou vítězkou sekce a celého klání. „Jsem velmi poctěna, vítězství ale nepatří jen mně, ale i mému školiteli Miroslavu Souralovi,“ dodala Krajčovičová.

Dalšími celkovými vítězi se stali v sekci Matematika a informatika Tomáš Mikula, ve Fyzice Petr Obšil, v Biologii a ekologii Eliška Šormová, v Didaktice přírodovědných oborů Karel Drlík, v sekci Vědy o zemi Lucie Králová a v posterové sekci Barbora Kočvarová s prací Časoprostorová analý-

za cenové mapy 1993–2017. Jména všech celkových vítězů budou vyryta na putovní poháry. Nejúspěšnější studenti obdrželi finanční odměny a spolu se školiteli i hodnotné dárky.

„U těchto vědeckých prací musí studenti projevít tvůrčího ducha, pouští se do dobrodružství, kdy není jasné, jak ten experiment dopadne, ale dá se říci, že tak probíhá reálná věda. Odměnou jsou někdy zajíma-

vé výsledky. Vzhledem k tomu, že jsou mladí, tak jejich fantazie nemusí být ještě svázána mnoho let tradovanými ‚pravdami‘. Myslím si, že je také důležité, že studenti mají na domácí půdě příležitost vyzkoušet si prezentaci vědecké práce. Jedna věc je ty výsledky získat, druhá potom seznámit s ní veřejnost. Všem studentům i školitelům chci poděkovat, že se soutěže zúčastnili,“ uvedl děkan Martin Kubala. (cho)

Sanatoria Klimkovice se stala fakultním pracovištěm pedagogické fakulty

Díky nově uzavřenému memorandu o spolupráci a několika dalším dohodám se novým pracovištěm pedagogické fakulty stala Sanatoria Klimkovice. Propojení lázní a fakulty umožní nejen společnou přípravu studentů, ale i spolupráci na řadě výzkum-

ných úkolů, jejichž hlavním cílem je zařadit speciální pedagogy do zdravotního systému v Česku.

I když pedagogická fakulta spolupracuje s Klimkovicemi už zhruba dva roky, doposud byly obsahem této aktivity přede-

vším odborné praxe studentů. Nově se obě instituce budou věnovat i společnému výzkumu, budou spolupracovat při řešení interních i externích grantů a projektů, které jsou spolufinancovány z evropských strukturálních a investičních fondů i dalších poskytovatelů. Chtějí také kooperovat při experimentálním vývoji a inovacích či při vědeckých experimentech. Zvláště se pak zaměří na speciálně pedagogickou oblast logopedie, tyflopédie, surdopedie a somatopedie. „Studenti se potřebují seznamovat s terapiemi, o nichž se učí ve skriptech, a Klimkovice mají mnoho moderních terapií pohromadě. Dosavadní spolupráci ještě rozšíříme o společný výzkum,“ řekla Kateřina Vításková z Ústavu speciálněpedagogických studií PDF.

Zatímco dříve se lázně specializovaly především na lékařské a zdravotnické úkony, dnes roste poptávka po rehabilitaci a speciálně pedagogických aktivitách. „V sanatoriích chybí neučitelské speciálněpedagogické obory, zaměřující se na diagnostiku, intervenci a terapie,“ dodala Kateřina Vításková. (map)

objev

text: Vělena Mazochová
foto: Petr Kaňovský, Lucie Tučková, Milan Matoušek

Olomoučtí vědci objevili a popsali zcela novou variantu parkinsonismu

Unikátní objev učinili vědci z Lékařské fakulty UP, když identifikovali dosud neznámou genovou mutaci zodpovědnou za vznik zcela nového typu parkinsonismu. Nalezli ji u populace ve specifické oblasti jihovýchodní Moravy s abnormálně vysokým výskytem tohoto neurodegenerativního onemocnění. Výzkum by měl přispět k hlubšímu poznání jeho vzniku a vývoje.

Parkinsonova nemoc patří do skupiny neurodegenerativních onemocnění, které vyvolává dosud ne zcela objasněný mechanismus, způsobující postupný zánik určitých skupin nervových buněk v mozku. Výsledkem je porucha pohyblivosti s třesem, doprovázená demencí, která se postupně zhoršuje.

„Díky detailní molekulárně-genetické analýze jsme identifikovali zcela novou, dosud neznámou variantu parkinsonismu, která představuje světový unikát. Podařilo se totiž vyloučit, že by mohlo jít o některý z atypických parkinsonských syndromů, které popisuje současná neurodegenerativní neurologie. Jde tedy v podstatě o novou nemoc,“ vysvětlil přednosta Neurologické kliniky LF UP Petr Kaňovský.

Ohnisko neobvykle vysokého počtu nemocných s parkinsonským syndromem objevili výzkumníci z olomoucké neurologické kliniky v geograficky i etnograficky izolované oblasti Hornácka na úpatí Bílých Karpat. Potvrdili tak několikasetá pozorování a poznatky tamních praktických lékařů. „Objevili jsme téměř trojnásobně vyšší výskyt parkinsonismu ve srovnání s hodnotami udávanými v běžné evropské populaci. Zároveň jsme prokázali, že jde o typ, který je dědičný a nevyskytuje se nikde jinde než v tomto regionu,“ uvedla Kateřina Menšíková z Neurologické kliniky a hlavní řešitelka jednoho z výzkumných projektů.

Geografická i genetická izolace

Empirické poznatky ambulantních lékařů potvrdily výsledky rozsáhlé epidemiologické studie. „Ve spolupráci s Ústavem preventivního lékařství jsme ji provedli nejprve v jedné z deseti obcí a následně jsme ji rozšířili na celý region Hornácka,“ popsala Kateřina Menšíková. Dotazníková šetření a rozhovory s obyvateli vesnic doprovázelo studium farních záznamů, matrik a archivních materiálů digitalizovaných v Moravském zemském archivu a zemském dolnorakouském archivu v Sankt Pölten. Ve spolupráci s odborníky Ústavu lékařské genetiky pak byly vytvořeny rodokmeny sahající až do konce 18. století, které zdokumentovaly dědičnost tohoto typu parkinsonismu v konkrétních rodinách.

„V některých užších rodokmenech bylo nalezeno ve třech generacích až dvanáct osob postižených parkinsonismem,“ objasnil Petr Kaňovský. „Lidé se v těch deseti vesnicích vdávali a ženili mezi sebou, celé generace tam žily izolované od okolí. Vystupňoval se tím předpoklad i izolace genetické. Tento tak zvaný populační izolát významně zvýšil pravděpodobnost přenosu nemoci z generace na generaci i akumulace jejích vzácnějších variant,“ vysvětlil molekulární genetik Radek Vodička z Ústavu lékařské genetiky.

Objev vzácných genových variant

V rámci další fáze výzkumu byli pacienti s klinickými projevy parkinsonismu hospitalizováni na olomoucké neurologické klinice, kde podstoupili kompletní klinické a neurofyziologické vyšetření. U nemocných, u kterých vědci potvrdili přítomnost parkinsonismu, byl proveden odběr DNA pro molekulárně-genetickou analýzu.

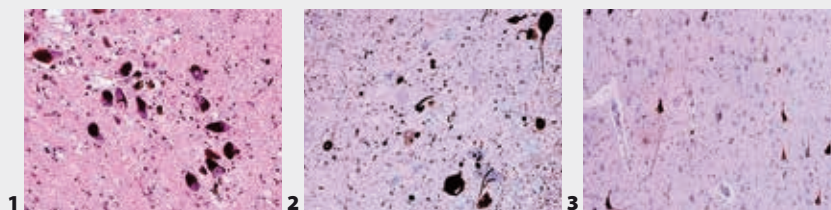
„V její první fázi jsme pomocí detailního sekvenování pátrali po tom, jestli jsou přítomny známé mutace, které dosud byly v souvislosti s parkinsonismem popsány. Z těch se nepotvrdila přítomnost ani jedné, zato se podařilo popsat více než třicet variant, které jsou spojovány s dědičným parkinsonismem. Z toho se v jednom z podrodokmenů jednalo o dvě vzácné varianty v genech, tzv. PARK15 a PARK17, u kterých se prokázala korelace se zjištěnými nálezy na mozků a klinickým obrazem,“ uvedl Radek Vodička. Tým odborníků pak jako první na světě popsal chorobné změny v mozkové tkáni, které tyto genové mutace způsobují.

Kontrolní studie

Olomoucký tým neurologů a genetiků bude ve výzkumu pokračovat. Pokusí se zjistit co nejpřesnější genetické i morfológické charakteristiky nového typu en-

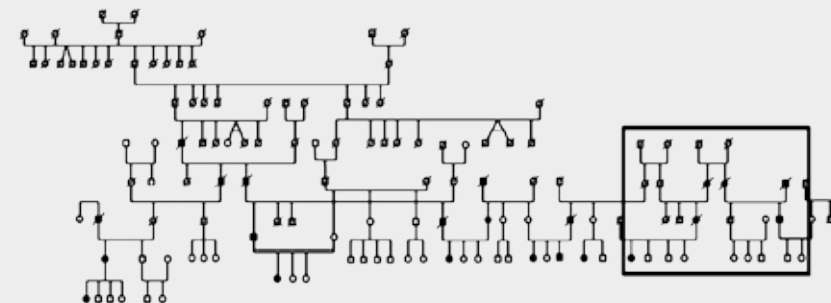
demického onemocnění a identifikovat příčiny jeho vzniku a vývoje. Jedním z plánovaných kroků je i zahájení tzv. cross-sectional study – průřezové studie, která by měla potvrdit, že nově objevené varianty parkinsonismu se skutečně vyskytují pouze ve zkoumaném regionu Hornácka. Kompletní epidemiologický i molekulárně-genetický výzkum tak proběhne znovu podle stejného scénáře, a to v oblasti Chřibů, která vykazuje podobné geografické, hospodářské i populačně genetické charakteristiky. „Jde o geograficky obdobnou zemědělskou krajinu s podobným způsobem hospodaření i vývoje populace Slovanů moravského původu, která je dostatečně vzdálena od původní sledované oblasti,“ doplnil Petr Kaňovský.

Výzkum, na němž se kromě olomouckých vědců z Neurologické kliniky, Ústavu lékařské genetiky a Ústavu klinické a molekulární patologie LF UP podíleli také praktičtí lékaři a zdravotní sestry z hornáckých obcí, probíhal za podpory dvou grantových projektů Agentury pro zdravotnický výzkum ČR. První výsledky publikované v recenzovaných periodikách byly před třemi lety oceněny cenou časopisu Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie za nejlepší publikaci.

1 Patologický nález asociovaný s identifikovanými vzácnými variantami v genech PARK15 a PARK17. Obrázky znázorňují přítomnost Lewyho tělísek, jako patologického hallmark Parkinsonovy nemoci, v substantia nigra (obr. 1), Lewyho tělíška, granulární cytoplazmatickou pozitivitu a dystrofické Lewyho neurity v mozkovém kmeni (obr. 2) a konkomitantní tau-patologii v podobě pre-tangles v hippokampu (obr. 3).

Vyšetření provedla a fotografie zhotovila MUDr. Lucie Tučková z Ústavu klinické a molekulární patologie LF UP a FN Olomouc.

Jeden z velkých rodokmenů zobrazující familiární výskyt parkinsonismu s vyznačenou podrodinou, v níž byly identifikovány vzácné varianty v genech PARK15 a PARK17.

Výzkumníci díky skvělým výsledkům pronikli do prestižního časopisu

Jen těm nejlepším badatelům se podaří proniknout se svou prací do nejprestižnějšího časopisu v oblasti rostlinných věd Annual Review of Plant Biology. Těto významné mety dosáhli vědci z Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH), kteří v přehledovém článku shrnuli výsledky zhruba dvacetiletého výzkumu mitogenem aktivovaných proteinkináz (MAPK) a popsali roli těchto významných enzymů v rostlinách.

„V tomto časopise mohou vědci publikovat jen na základě pozvání a podaří se jim to tak dvakrát, výjimečně třikrát za život. Editori si velmi přísně vybírají a konkurence je velká. Špičkoví autoři vždy shrnují vlastní výzkum za patnáct až dvacet let. Proto nás velmi potěšilo, když jsme pozvání získali. Publikovali jsme velmi komplexní článek, jen jeho příprava trvala déle než rok. Je to určitý milník v kariéře i ocenění celé laboratoře,“ domnívá se vedoucí Oddělení bu-

něčné biologie CRH a hlavní autor článku Jozef Šamaj.

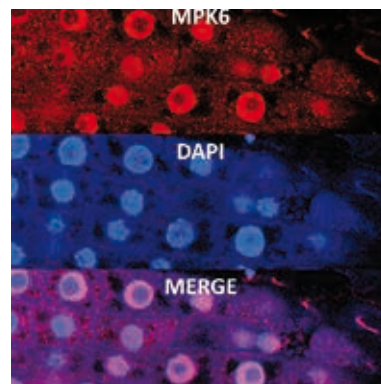
MAPK jsou fosforylační enzymy, které se účastní řady pochodů v rostlinných, živočišných i lidských buňkách. V rostlinách se podílejí na řadě vývojových procesů. Umějí ale také velmi rychle reagovat na změny životního prostředí i různé druhy stresů, jako jsou například choroby, napadení škůdci, sucho či další klimatické vlivy.

„Snažíme se tyto enzymy lokalizovat uvnitř buněk, k čemuž využíváme několik modelů. Základem je modelová rostlina huseníček rolní (*Arabidopsis thaliana*), ale pracujeme i na zemědělských plodinách, především vojtěšce a ječmeni. Sledujeme, jakou roli MAPK hrají při vývoji rostlin, zda jsou s nimi rostliny odolnější, jak čelí stresu a přežívají v různých životních podmínkách,“ přibližuje badání profesor Šamaj.

Podle něj výzkum i díky dynamickému vývoji mikroskopie velmi pokročil. Moder-

ní technika umožňuje vědcům nahlédnout až do nanostruktur v buňce. Zatímco dříve museli rostlinu zafixovat a MAPK dokázali lokalizovat jen v kořenové špičce, nyní to zvládnou v kterékoliv živé buňce v rámci celé rostliny a v různých vývojových stádiích. Vědci také umí simulovat stresové podmínky u rostlin a pomocí superrozlišovací mikroskopie v kontrolovaných podmínkách sledovat odezvu MAPK uvnitř rostlinných buněk.

„Troufám si tvrdit, že v tomto směru je naše pracoviště průkopníkem minimálně v Evropě a patří k předním laboratorům, kde se tyto pokročilé metody využívají. Některé z nich jsme si sami vyvinuli a ukázali, že přístroje mohou mít větší využití, než pro které byly původně určeny. Na rozdíl od jiných pracovišť, která se věnují zejména huseníčku, se nám daří poznatky přenášet i na plodiny, tedy na vojtěšku a ječmen,“ uzavírá Šamaj.

Jaderná lokalizace MAPK v buňkách huseníčku.

Přehledový článek v časopise Annual Review of Plant Biology považuje Jozef Šamaj za milník v kariéře.

text: Martina Šaradřinová
foto: CRH

věda

Vědci naučili ječmen vyrobit lidský peptid účinný proti infekcím

Látku katelicidin, jež je součástí lidského imunitního systému a působí jako přírodní antibiotikum, lze „vyrobit“ i v ječmeni. Dokázali to vědci z Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH), kteří díky molekulárnímu farmaření vyvinuli unikátní technologii jako možný základ pro velkokapacitní produkci této látky.

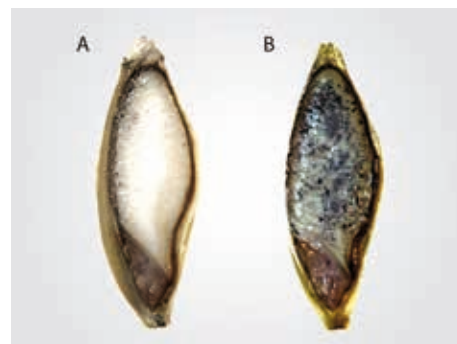
Katelicidin je jeden z neznámějších antimikrobiálních peptidů lidské kůže, pomáhá jí bránit se před infekcí. Dokáže narušit buněčnou membránu bakterií, a způsobit tak jejich smrt. „Díky svým schopnostem rychle a účinně zabraňovat množení patogenních mikroorganismů má peptid velký potenciál při léčbě nejrůznějších infekcí. Včetně těch, které jsou způsobeny kmeny odolnými vůči antibiotikům,“ vysvětluje první autorka článku v odborném časopise *Biotechnology Journal* Edita Holásková.

Jednou z hlavních překážek pro komerční uplatnění peptidu je jeho vysoká výrobní cena, která se pohybuje v řádu až desetitisíců korun za miligram. Využití geneticky modifikovaného ječmene by ji mohlo výrazně snížit. I to byl jeden z důvodů, proč se olomoučtí vědci do výzkumu pustili, ačkoliv produkce katelicidinu v rostlinách je poměrně komplikovanou záležitostí. Peptidy totiž mají jen omezenou stabilitu a navíc

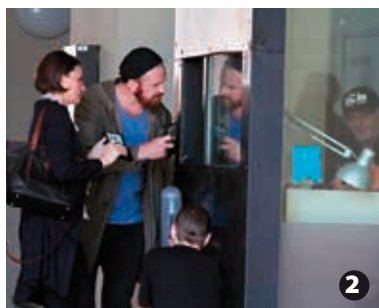
mohou být pro hostitelskou rostlinu toxické. Tato úskalí ale výzkumníci dokázali překonat.

„Nejdříve jsme otestovali vliv různých proteinových či peptidových molekul na výše zmíněné faktory. Poté jsme navrhli různé varianty genu pro lidský katelicidin a vnesli je nejprve do listů tabáku, kde vznikly hybridní molekuly. Po výběru nejúčinnější produkční strategie jsme vybrané geny vnesli do ječmene. Vypěstované transgenní rostliny produkovaly katelicidin, a to jen v obilce,“ přibližuje postup vedoucí výzkumného týmu a ředitel CRH Ivo Frébort. Vědci následně peptid izolovali a otestovali jeho antimikrobiální aktivitu. Mimo jiné potvrdili, že takto získaný katelicidin či jeho varianty nemají na samotnou rostlinu negativní vliv.

Přestože je produkce antibakteriálního peptidu v ječmeni, zejména v jeho obilce, velkým úspěchem, cesta nové technologie od laboratorních pokusů k využití v praxi bude ještě dlouhá. Cílem je zvýšit množství vyprodukovaného peptidu v rostlině a minimalizovat náklady spojené s jeho výrobou i izolací. Tomuto výzkumu se vědci v CRH věnují dlouhodobě, mimo jiné ve spolupráci se společností Úsovsko. Katelicidin je možné využít v lékařství například při léčbě chronických ran a kožních onemocnění.

Detekce peptidu v obilce pomocí specifické protilátky: A – zrno kontrolního netransgenního ječmene, B – zrno transgenního ječmene akumulující lidský katelicidin.

Univerzita Palackého je „film friendly“

Filmový svět univerzity není cizí: teorie a historie filmu se tady učí a odborně studuje, zázemí zde nacházejí uznávané festivalové lahůdky jako AFO nebo PAF. Možná ale nevíte, že v některých snímcích Univerzita Palackého dokonce hraje. V posledních letech využili jejího „genia loci“ čeští tvůrci a hned do několika svých filmů „obsadili“ její interiéry a exteriéry. Připomeňte si některé z nich.

Hned dvakrát přilákaly filmaře jedinečné univerzitní prostory při natáčení detektivních předloh olomouckého autora Michala Sýkory. Vyšetřování Případu pro exorcistu v režii Jana Hřebejka zavedlo kriminalisty nejen do městských a regionálních zákoutí, ale i mezi vysokoškoláky a pedagogy přírodovědecké fakulty (obr. 1).

„Tady ho zabili?“ „A kde našli mrtvolu?“ Podobné otázky zněly Uměleckým centrem UP v někdejším jezuitském konviktu po odvysílání adaptace další Sýko-

rovy detektivky. K dotvoření autentické atmosféry Modrých stínů využil režisér Viktor Tauš také impozantních prostor rektorátu nebo moderní dostavby teoretických ústavů (obr. 2).

Do záběrů filmových kamer proniklo i nádvoří bývalé tereziánské zbrojnice rektorátu nebo moderní dostavby teoretických ústavů (obr. 2). Do záběrů filmových kamer proniklo i nádvoří bývalé tereziánské zbrojnice rektorátu nebo moderní dostavby teoretických ústavů (obr. 2).

Letní prázdninový poklid v tomtéž roce oživilo přípravy filmu režiséra Miloslava Krobota Kvarteto. Jeho filmový štáb našel produkční a technické zázemí v prostorách Audiovizuální produkce UP ve Zbrojnici. Část jejího nejvyššího patra se proměnila v maskérnu, herecké šatny, kostymérnu, sklad rekvizit, produkční místnost či projekční sál pro kontrolu denních prací (obr. 4).

Jako dějiště vědomostní soutěže České televize se loni na podzim představilo Interaktivní muzeum vědy UP Pevnost poznání. Ve dvou dnech se tam potkávali žáci základních škol a studenti gymnázií z Olomouckého kraje, aby porovnali síly v pořadu Úžasný svět vědy (obr. 5).

Česká televize produkovala i ojedinělý dokument, který diváky zavedl také do univerzitní knihovny, na filozofickou a právnickou fakultu nebo do parkánových zahrad. Snímek s přímočarým názvem: Univerzita Palackého režiséra Jakuba Skalického představil druhou nejstarší českou univerzitu jako místo, kde se setkává historie s moderními trendy, zároveň jako prostor prolínající se s krásami Olomouce i jako vědeckou instituci a specifickou komunitu. Televize jej v premiéře uvedla na začátku loňského února při příležitosti 70. výročí obnovy UP (obr. 6).

fext: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová, FN Olomouc

portrét

Bohumil Zálešák
plastický chirurg

S nadsázkou by se dalo říci, že nebýt spisovatele Arthura Haileyho, přišla by česká plastická chirurgie o jednu z nejšíkovnějších rukou současnosti. O špičkového odborníka, jehož řada specializovaných operačních výkonů patří k ojedinělým v českém i celosvětovém měřítku. Bohumil Zálešák, primář Oddělení plastické a estetické chirurgie Fakultní nemocnice Olomouc, totiž původně lékařem ani být nechtěl. „Jednou přišel ředitel gymnázia, na kterém jsem studoval, a dal nám přečíst Haileyho Konečnou diagnózu. Když jsem román dočetl, řekl jsem si, tak jo – tohle povolání bude i pro mě,“ vzpomíná sedmapadesátiletý Bohumil Zálešák na okamžik, který ho přiměl přihlásit se na medicínu. Dnes naopak on inspiruje mladé lékaře a přednáší studentům olomoucké lékařské fakulty.

Bohumil Zálešák začínal s chirurgií v šumperské okresní nemocnici. Už tehdy, na začátku 90. let, inklinoval k operacím ruky, zajímaly ho rekonstrukční výkony. „Operoval jsem věci, které se tehdy normálně v okresní nemocnici nedělaly. Přišel za mnou tehdejší primář Jan Korger, mimochodem velký chirurg, velký člověk a vizionář, a dal mi šanci se dál vzdělávat, odejít.“ A tak Bohumil Zálešák zamířil na dva roky do Brna, kde už to byla plastika se vším všudy. Zkušenosti sbíral i ve Spojených státech nebo Austrálii, v obou zemích rok pracoval. V roce 2001 pak dostal nabídku nastoupit do Fakultní nemocnice Olomouc a kývl na ni.

Dnes v ní vede velké oddělení, operuje, ale také přednáší a učí studenty Lékařské fakulty Univerzity Palackého. Jako místopředseda České společnosti plastické chi-

irurgie pořádá národní konference a vzdělávací odborné kurzy. „Čím jsem starší, tím víc mě baví předávat zkušenosti a rady mladým. Ze začátku mi chyběla trpělivost. V Česku není úplně zvykem, že vám někdo předává své finesy. Já ale cítím povinnost alespoň část z toho, co jsem kdy dostal, nějakým způsobem vrátit.“

S kamerou za zády

Pokud se vám zdá tvář primáře Zálešáka na předchozí straně povědomá, tak rozhodně to není zdání. Do povědomí širší veřejnosti se dostal díky spolupráci s Českou televizí. Natočil několik dílů pořadu Diagnóza a vloni na jaře televize odvysílala osmidílný dokumentární seriál Doktorů. „Každý, kdo dělá dobře svou práci a má nějaké řídicí postavení, tak má i zodpovědnost objektivně informovat o svém oboru. Řada lidí má o plastické chirurgii falešné představy. Šli jsme do toho se zaměřem tyto představy vyvrátit,“ popisuje motivaci, proč si připustil kameru České televize k tělu. Zpočátku z ní byl nervózní, kolegové nedůvěřiví. Nakonec si vše sedlo a výsledkem byly žádosti diváků o natočení dalších dílů.

Drtivou většinu práce doktora Bohumila Zálešáka ve fakultní nemocnici tvoří rekonstrukční výkony, díky kterým umožňuje pacientům kvalitnější život a vrací jim často ztracené sebevědomí a chuť do života. Jsou samozřejmě i takové, kdy tým primáře Zálešáka kombinovaným výkonem zachraňuje pacientovi život. Část výkonů je pak didaktických. Věk u jeho pacientů nehraje roli. Ve své kariéře už operoval i právě narozené dítě nebo dvaadvadesátiletou ženu s kožním nádorem.

Bohumil Zálešák (* 1961)

Primář Oddělení plastické a estetické chirurgie Fakultní nemocnice Olomouc začínal jako chirurg v Šumperku. Má zkušenosti z nemocnic a studijních pobytů v Adelaide (Jižní Austrálie, rezident plastické chirurgie), v Kentucky (USA), kde absolvoval roční fellowship v chirurgii ruky a mikrochirurgii, v Rio de Janeiro (Brazílie). V roce 1998 získal atestaci z plastické chirurgie a v roce 2001 nastoupil do olomoucké fakultní nemocnice. Doktorské studium absolvoval na LF UP v roce 2010. Na fakultě také učí. Má i soukromou praxi. Je místopředsedou České společnosti plastické chirurgie a členem mnoha organizací – např: Česká společnost estetické chirurgie, Česká společnost chirurgie ruky, International Federation of Societies for Surgery of the Hand, Federation of European Societies for Surgery of the Hand, Kleinert Society, International Society of Aesthetic Plastic Surgery. Česká televize o něm a jeho týmu natočila tři epizody pořadu Diagnóza, vloni na jaře pak odvysílala dokumentární seriál Doktorů. Ve volném čase se věnuje tvorbě ateliérového šperku, cestuje.

A majstrštyk olomouckých plastických chirurgů? Jsou minimálně dva typy výkonů, ve kterých tým doktora Zálešáka vynívá. Mimořádných výsledků dosahují při mikrochirurgických přenosech kloubů a při odstraňování obrovských pigmentových névů v obličeji. Na svém kontě mají i řadu zákroků, které jsou ojedinělé v celosvětovém měřítku. Takovou byla například operace, kdy úspěšně provedli akutní přenos prstu z nohy na ruku u ženy, kterou napadl bojový pes a ukousl jí část prostředníčku.

Když svým pacientům sundává po náročných operacích obvazy a sádry, vidí u nich občas slzy štěstí a dojetí. Někdy zase zahání jejich obavy z dalšího vývoje. „Pacient nikdy nesmí cítit nejistotu, špatně by se s ním pracovalo,“ zní jedno ze základních pravidel práce Bohumila Zálešáka. A na druhou stranu, pokud má pacient přehnané nároky, příliš tlačí na pilu, tak se je raději snaží neoperovat. Rozeznat tyto pacienty není snadné. „Pokud pacient nemá dobrý důvod k operaci a má nereálná očekávání, je vysoce pravděpodobné, že mu operace nepomůže. Takové se snažíme neoperovat,“ popisuje speciální skupinu pacientů.

„Čím jsem starší, tím víc mě baví předávat zkušenosti a rady mladým. Ze začátku mi chyběla trpělivost. V Česku není úplně zvykem, že vám někdo předává své finesy. Já ale cítím povinnost alespoň část z toho, co jsem kdy dostal, nějakým způsobem vrátit.“

I v plastické chirurgii se přes veškerou snahu bohužel ne vždy všechno ideálně povede. Podle Bohumila Zálešáka jsou správně analyzované chyby a správně vyvozené závěry nejlepším způsobem, jak reagovat na nepovedenou operaci. Ani když mluví o chybách nebo o náročných a dlouhých operacích, nevytrácí se z jeho hlasu optimismus, zapálení pro obor a zároveň jakýsi nepopsatelný vnitřní klid. To všechno dokáže skvěle přenášet i na své pacienty.

Šperky jako relax i trénink

Když se bavíme o ideálních vlastnostech a schopnostech dobrého plastického chirurga, padají slovní spojení jako manuální zručnost, prostorová představivost, trpělivost a ochota obětovat práci spoustu času. „Plastický chirurg by měl mít asi také nějaké estetické citění,“ dodává skromně Bohumil Zálešák. On sám má cit pro krásno a lásku k umění v genech. V jeho rodokmenu jsou malíři a sochaři. Když se primáři Zálešákovi podaří vyšetřit volný čas, tvoří. „Jsou to malé formáty – šperky, náhrdelníky, opasky. Většinou z nerez oceli, která je dostupná, levná a hodně vydrží. K tomu přidávám nějaké ušlechtilé materiály jako perleťovinu

nebo eben,“ vyjmenovává. Dříve i maloval. Důkazem je obraz, který visí v jeho pracovně.

Svůj koníček, šperkařinu, bere jako relax i jako trénink pro operační sál. „Spousta z mých kolegů fotí, to je dobré. Řada maluje, to je ještě lepší. Podle mě je ale nejlepší přípravou sochařina. Jako chirurg můžete dělat umění. Ale jako umělec můžete jen těžko operovat.“ Na umění a šperkařině ho přitahuje i jakási neexistence hranic. Zatímco na operačním sále má při své práci často jediný pokus a experimentovat může jen do té míry, dokud je to bezpečné, doma v dílně se mu otevírají zcela jiné možnosti. „Při výrobě šperků si můžu dovolit úplně všechno. A když se to nepovede? Tak to prostě vyhodím.“ Zdařilá díla zužitkuje jeho manželka.

Otázka, zda má své šikovné a pacienty vychvalované ruce pojištěné, vykouzlí na tváři primáře Bohumila Zálešáka široký úsměv. „Musím se poptat. Jestli to u nás vůbec jde. Díky za radu.“ Zároveň přiznává, že když je třeba, klidně řeže i na okružní pile. „Samozřejmě musím být opatrný, žádné rizikové sporty neprovozují. Pokud ale máte kontrolu nad tím, co děláte, tak se to dělat dá.“

Radomír Maráček

lékař, manažer, předseda představenstva Nemocnic Zlínského kraje

Setkal jsem se s panem primářem nejprve jako ředitel olomoucké fakultní nemocnice, ale později také jako jeho pacient. V obou případech to bylo setkání příjemné. Bohumil Zálešák je nepřehlédnutelný jako člověk i jako plastický chirurg. Osobně obdivuji jeho zápal pro práci na klinice a chuť zkoušet nové léčebné postupy, přestože v privátním sektoru a zvláště v tomto oboru by si člověk jeho odborných kvalit žil bezstarostně. Odborně se stará i o špičkové české holezce, což je skupina lidí, která je mi blízká. Sám jsem jako pacient ocenil jeho profesionální, ale i velmi empatický přístup, k němuž skvěle a úspěšně vede celý svůj tým. Má můj obdiv.

Hana Koloušková

vrchní sestra chirurgie FN Olomouc, pacientka B. Zálešáka

Jako zdravotní sestra jsem věděla, že plastičtí chirurgové olomoucké fakultní nemocnice odvádějí špičkovou práci. Letos jsem ji „nuceně“ poznala i z pohledu pacienta, kdy mi tým pana doktora Zálešáka pomohl po útoku psem. Při operaci, která patří k ojedinělým nejen v Česku, ale i ve světovém měřítku, mi zachránili pravou ruku, část chybějícího prstu nahradili prstem z mé nohy. Obdivuji urputnost, zatvrzelost, trpělivost a zapálení pro věc pana doktora Zálešáka. Svou práci odvádí s maximální precizností. V jednu chvíli, před třetí revizí, jsem to vzdávala. Ale pan doktor mě přesvědčil a operoval. Za přístup, profesionalitu a lidskost mu velice děkuji.

Lékařská fakulta rozdala Ceny děkana za rok 2017

Více než čtyři desítky ocenění udělil děkan lékařské fakulty za významné publikační výsledky a za zvýšení odborné kvalifikace v loňském roce. Ceny děkana obdrželo 14 akademiků a 19 studentů při slavnostním vyhlášení v úvodu jednání fakultní Vědecké rady.

Diplomy a finanční odměny v celkové výši téměř 800 tisíc korun předal letošním laureátům děkan Milan Kolář. „Svou skvělou prací významně přispíváte k prestiži a vysoké vědecké úrovni lékařské fakulty. Daří se nám ji zvyšovat i díky vám,“ zdůraznil děkan.

Ocenění za původní přehlednou vědeckou práci a udělené patenty získalo celkem jedenáct vědeckých pracovníků z Ústavu molekulární a translační medicíny, Ústavu mikrobiologie, z Kliniky zubního lékařství, Hemato-onkologické kliniky a III. interní kliniky. Oceněny byly letos například publikace o unikátních objevech protinádorových účinků antibiostatického mechanismu bakterií vůči nanočásticím stříbra, zveřejněné v Nature a Nature Nanotechnology. „Naší snahou je vybírat skutečně ty nejlepší, excelentní výsledky, které posilují

prestiž a dobré jméno naší fakulty. Často jsou to práce, které vznikají ve spolupráci mezinárodních týmů, což svědčí o tom, že se fakulta kvalitativně posunuje a dokáže se prosadit i v té nejtvrďší mezinárodní konkurenci,“ uvedl proděkan Tomáš Papajík.

Ceny děkana byly dále uděleny v kategoriích významné monografie, patenty a vědecké publikace s významným citačním ohlaselem. Ocenění za nejlepší vědecké práce si odneslo také 19 studentů, převážně doktorandů. Děkan letos předal také dvě ceny za zvyšování kvalifikace. (mav)

Academia Film Olomouc překonal divácký rekord

Seďm cen a tři čestná uznání si odvezli domácí a zahraniční tvůrci z letošního Mezinárodního festivalu populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc. Jeho 53. ročník, který uzavřela přehlídka vítězných snímků, se rozloučil s rekordním počtem sedmi tisíc návštěvníků a pěti set českých a zahraničních hostů. AFO 2018 dosáhlo podle pořadatelů jednoho ze svých vrcholů nejen díky přeplněným filmovým sálům a množství příznivců a zajímavých hostů, kteří se sjeli do Olomouce. „Festival letos dokonale naplnil svou filozofii aktivně burčující platformy s názorem a vůbec poprvé ve své historii se stal živoucím manifestem ochrany Země a života v oceánech,“ zdůraznil mluvčí festivalu Ondřej Čížek.

Cenu za osobní přínos popularizaci vědy letos převzal podmořský dokumentarista Steve Lichtag, tvůrce dokumentů o velkém bílém žralokovi a životě v oceánech. Stejně

ocenění obdržela nevládní organizace Ocean Ark Alliance, světově zásadní platforma pro ochranu a hlubší pochopení mořských korálů, oceánů a života v nich.

Za nejlepší mezinárodní populárně-vědecký dokumentární film označila porota britský dokument Ozonová díra: Jak jsme bránili apokalypse o snaze vědců chránit Zemi před škodlivým UV zářením, který obdržel Cenu RCPTM – Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů. Další z hlavních cen získalo dokumentární poetické sci-fi o umělé inteligenci s názvem IIIIIIIIIII – v překladu z počítačového jazyka 2017. Diváky nejvíce zasáhla emotivní filmová biografie Jane o legendární odbornici na chování šimpanzů Jane Goodall. K silným momentům festivalu patřil také hold, který vzdali zástupci Ocean Ark Alliance zesnulému tvůrci slavného dokumentu Sharkwater Robu Stewartovi. (mav)

Medaile pro Petru Šobáňovou z pedagogické fakulty

Petra Šobáňová, proděkanka pro rozvoj a vnější vztahy pedagogické fakulty, obdržela za koncipování unikátního oboru Muzejní a galerijní pedagogika Pamětní medaili Univerzity Palackého. Ocenění převzala z rukou Libuše Ludíkové, děkanky fakulty.

„Velmi si ocenění vážím. Patří nejen mě, ale i mým kolegům, kteří se na vzniku oboru podíleli a podporovali jeho rozvoj na naší fakultě,“ řekla Petra Šobáňová. K tomu, že medaili získala právě ona, přispěl i Vlastislav Ouroda, náměstek pro řízení sekce kulturního dědictví ministra kultury, který přínos tohoto studijního oboru pro rozvoj české muzejní pedagogiky vyzdvihl. V dopise, který poslal děkance fakulty, ocenil i pomoc Petry Šobáňové při přípravě zápisu nové profese „edukátor

v kultuře“ do Katalogu prací ve veřejných službách a správě. Obor Muzejní a galerijní pedagogika je v českém vysokém školství zatím ojedinělý.

„Vznik nových věcí doprovázejí větší obtíže. A i když má edukace v kultuře, zvláště muzejní a galerijní, v České republice dlouhou tradici a je plně srovnatelná se zahraničím, trvalo skoro třicet let, než došlo k legislativnímu posunu ve vnímání profese. Těší mě, že právě naše odborné a vzdělávací aktivity pomohly rozvoji muzejní a galerijní pedagogiky v ČR a věřím, že tuto oblast bude naše fakulta dále rozvíjet. Kulturně historické dědictví je tím, co utváří naši identitu, nese paměť naší společnosti a ukazuje nám užitečné historické paralely a stále hodnoty lidského společenství,“ dodala Petra Šobáňová. (map)

Univerzita zrekonstruovala další dvě historické budovy

Přestřihnutím pásky se uzavřela jedna z dalších investičních kapitol Univerzity Palackého. Filozofická fakulta dokončila rekonstrukci budov v Křížkovského ulici 10 a v ulici Na Hradě 5. Přizpůsobit oba historické domy potřebám univerzitního života 21. století si vyžádalo investici ve výši 280 milionů korun.

Kampus v Křížkovského ulici 10 prošel několikaletou kompletní rekonstrukcí, která v sobě zahrnuje úpravu všech typů povrchů, výměnu rozvodů a inženýrských sítí, pořízení vzduchotechniky s klimatizací, přestavbu sociálních zařízení, úpravu exteriérů i změnu vnitřního uspořádání. Rekonstruovaný objekt dnes zajišťuje větší

bezpečnost a umožňuje kontrolu i regulaci energetické náročnosti provozu. „Využíváme systém, který například pozhasíná rozsvícená světla v učebnách, když na ně při odchodu vyučující nebo studenti zapomenou. Systém také hlídá, aby zaměstnanci zároveň nevětrali a netopili, aby se utlumila a vypnula světla v prázdných pracovnách,“ řekl Vladimír Polách, proděkan pro infrastrukturu FF UP. V Křížkovského ulici 10 dnes opět sídlí děkanát fakulty a pět velkých filologických kateder. Všechny učebny v budově jsou vybavené IT a AV technikou s centrálním ovládním, pokrytí wi-fi signálem, větší část učeben je napojená na vzduchotechniku. Objekt má zrekonstruovanou aulu, ve sklepních prostorách nově nabízí i dvě velké a tři malé studovny.

Ještě větší provozní proměnou prošel historický objekt Na Hradě 5, kde bude situována od příštího akademického roku katedra historie, katedra klasické filologie a kabinet judaistiky. „V suterénu nově vznikly laboratoře pro archeologii a archivnictví. Zcela nově jsme vybudovali páté patro. Opravovali jsme střechu, okna, dveře, podlahy, omítky, hygienická zařízení i výtah. Ve všech rekonstrukčních postupech jsme mysleli i na bezbariérovost objektu,“ dodal Vladimír Polách. (map)

Polský prezident vyznamenal Jiřího Jiráska, vedoucího katedry ústavního práva

Vedoucí katedry ústavního práva právnické fakulty Jiří Jirásek obdržel vysoké polské státní vyznamenání – Zlatý kříž za zásluhy. Polský prezident Andrzej Duda mu ho udělil jako uznání za dlouholetý podíl na prohlubování polsko-české vědecké a kulturní spolupráce a sblížování obou národů.

Na vyznamenání navrhla Jiřího Jiráska Univerzita Mikuláše Koperníka v Toruni, podnět vzešel z tamní fakulty práva a administrativy. „Kolega Jiří Jirásek má obrovský podíl na tom, jak úzce nyní spolupracujeme. Díky němu se daří polsko-české vztahy neustále rozvíjet, a to nejen na vědecké úrovni. Daří se budovat skutečné přátelství

mezi Polskem a Českou republikou. Dlouhodobě se také podílí na popularizaci polského práva v Česku,“ odůvodnil návrh Zbigniew Witkowski, děkan fakulty práva a administrativy.

Připomněl, že spolupráce mezi polskými odborníky a Jiřím Jiráskem trvá už třicet let. „Kolega Jirásek byl například spoluniciátorem myšlenky polsko-českých právnických seminářů, které se pravidelně konají každé dva roky. Z nich publikované sborníky jsou v odborných kruzích velmi ceněné,“ řekl Zbigniew Witkowski a jmenoval další zásluhy Jiřího Jiráska a jeho týmu. „Podíleli se s námi na rozsáhlých vě-

deckých grantech, zapojují se do výuky na fakultě nebo jsou členy redakčních rad vědeckých časopisů, včetně nejdůležitějších periodik ústavního práva v Polsku.“

Jiří Jirásek vnímá polské státní vyznamenání jako ocenění práce celého týmu katedry ústavního práva. „Do spolupráce s polskými kolegy se zapojuje celá naše katedra. Je to ale také ocenění pro fakultu. Vedení nám poskytuje prostor polsko-českou spolupráci rozvíjet a podporuje ji,“ uvedl Jiří Jirásek. Je teprve třetím cizincem, který získal Zlatý kříž za zásluhy na návrh Univerzity Mikuláše Koperníka v Toruni. (eha)

Magnesia Litera doputovala na filozofickou fakultu

Prestížní literární ocenění Magnesia Litera patří v roce 2018 i Univerzitě Palackého. Nejlepší naučnou publikací se totiž stala dvoudílná kniha Paneláci, v jejímž kolektivu autorů zaujímá čelné místo Rostislav Švácha z katedry dějin umění filozofické fakulty.

Dvousvazková publikace přinesla detailní pohled na historii českých panelových sídlišť. Její editoři, Lucie Skřivánková a Rostislav Švácha, v ní s týmem spolupracovníků zkoumají padesát sídlišť postavených v rozmezí padesáti let z hlediska historie architektury, urbanismu, sociologie, památkové péče i historické demografie. „Česká společnost byla k panelovým sídlištím kritická už od 80. let minulého století a naším prvním úkolem bylo rozlišit, která sídliště jsou zdařilá a která méně,“ vysvě-

lil historik architektury Rostislav Švácha. Tvrdí, že i mezi sídlišti jsou velké rozdíly. „Zlatá doba českých sídlišť spadá do sedesátých let minulého století, tehdy vznikala tzv. krásná sídliště,“ dodal.

Na filozofickou fakultu doputovala i cena za překlad. Nejlepším překladem v soutěži Magnesia Litera byl totiž vyhlášen humoristický román Hřbitovní hlína Máirtína Ó Cadhaina. Z irštiny do češtiny ho převedl Radvan Markus, který externě učí na katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP. „Hřbitovní hlína je považována za nejlepší irskojazyčný román dvacátého století a na překlad je poměrně náročný,“ uvedl Radvan Markus, který na filozofické fakultě učí externě irštinu. Cenu obdržel za precizní překlad, ve kterém pracoval s nářečím i mnoha hovorovými i vulgárními výrazy. (map)

Nové látky chrání před škodlivým zářením

Novou sérii látek, které dokáží ochránit lidskou kůži před škodlivými účinky ultrafialového záření, vyvinuli vědci z olomouckého pracoviště Ústavu experimentální botaniky (ÚEB) Akademie věd ČR, jež je součástí Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH), ve spolupráci s kolegy z lékařské fakulty. Slibují si od nich uplatnění jak v kosmetice, tak v lékařství.

Výzkumníci se zaměřili na látky na bázi kinetinu a zkoumali jejich účinky na lidské kožní buňky. Studii publikovali v časopise *European Journal of Medicinal Chemistry*.

„Jako první na světě jsme zjistili, že cytokininy a od nich odvozené látky dokáží chránit kožní buňky před škodlivými účinky obou typů ultrafialového záření, tedy UVA i UVB. Důležité je i zjištění, že naše látky podporují přirozenou obranu kož-

ních buněk,“ uvedl hlavní autor práce Martin Höhnig z CRH, který se výzkumu věnuje i v rámci doktorského studia na přírodovědecké fakultě.

Spolu s kolegy vytvořil různé obměny molekuly kinetinu a sledoval vliv jejich struktury na biologickou aktivitu. Různé deriváty pak vědci testovali na lidských kožních buňkách in vitro, tedy v laboratorních podmínkách. „Nejprve jsme potvrdili, že látky nejsou fototoxické, tedy že se nestávají působením UV záření nebezpečnými. Následně jsme prokázali, že dokonce přispívají k ochraně kožních buněk tím, že vyburcují jejich přirozené obranné reakce,“ uvedla koordinátorka projektu Lucie Plíhalová.

Působení nových derivátů vystavili výzkumníci háďátko obecné, což je půdní hlístice sloužící vědcům jako modelový or-

ganismus pro studium stresu a stárnutí. „Zjistili jsme, že naše látky chrání háďátko před oxidačním stresem, který jsme u něj uměle vyvolali. Chrání tedy před stresem nejen buňky v tkáňové kultuře, ale i celé organismy,“ doplnila Plíhalová, podle níž nové látky už testuje zahraniční firma pro využití v kosmetickém průmyslu. (srd)

jazykové okénko

Múzy jsou, podobně jako stovky dalších kulturních prvků, které tvoří Evropu Evropou, antického původu. Podle řecké mytologie jsou *múzy* božskými inspirátorkami všech uměleckých, ale také vědeckých počinů. Přicházejí, šeptají, případně líbají. Otcem všech *múz*, kterých básník a filosof Hésiodos napočítal celkem devět, byl řecký vládce bohů Zeus a jejich matkou pak bohyně paměti Mnemosyné.

Není jisté náhodou, že *múzy* ovlivňovaly svým našeptáváním jak umění, tak i vědu. Nejen umění, ale ani žádný vědecký obor, dokonce ani ten nejexaktnější, se totiž neobejdou bez inspirace, bez fantazie, bez nápadu, který stojí na úplném počátku každé umělecké nebo vědecké snahy. Také nejstarší muzeum, vlastně *múseion* „chrám múz“, který někdy na přelomu 4. a 3. stol. př. n. l. založil v Alexandrii král Ptolemaios, bylo institucí, která všestranně podporovala projekty jak uměleckého, tak vědeckého rázu.

Do češtiny se slovo *múza* dostalo zřejmě německým prostřednictvím z latiny – latinské *músa* vzniklo pak úpravou starořeckého *moúsa*. Etymologie tohoto slova ve staré řečtině není zcela jasná. Zdá se, že by toto slovo mohlo nějak souviset s kořenem, který je ve slovese *maíomai* „usilovat, toužit“. Dávalo by to smysl, protože umělci i vědci jsou právě tím typem lidí, který po celý život usiluje a touží.

Je pochopitelné, že úvahy o *múzách* a především zvaní *múz* se v českém prostředí objevily až v novější době. Zejména texty z 19. století jsou toho plné, především *múz* vlastenecky naladěných. Např. rozsáhlá báseň *Vznešenost přírody* od Miloty Zdirada Poláka z r. 1819 obsahuje slovní spojení jako *krasozvuků múzy vlastenské drnkot*. Pokud se drnkot či ohlas *múz*, přesněji kořen tohoto slova, objevuje v českých textech starších, je to typicky v souvislosti s hudbou, *muzikou*. O *muzice* se zmiňuje už český *Tkadleček* z doby kolem roku 1400 i středověká encyklopedie všeho vědění zvaná *Lucidář* a *múzy* se mezi řádky prolétají i ve slavném spise *Musíca* od Jana Blahoslava (z r. 1558).

Na závěr dodejme, že obří lístková kartotéka v Ústavu pro jazyk český AV ČR obsahuje i docela nečekané významy slova *múza*, resp. *musa* – byl to také „druh banánů, jenž je ozdobou skleníků“ (doklad je z r. 1908). *Musa* je latinské rodové pojmenování banánovníku, které vzniklo úpravou arabského jména pro tuto rostlinu: *mauz*.

„Sem pojď, múzo, chci tě vzývat, pošeptej mi, co mám zpívat,“ napsal kolem roku 1847 s přímostí sobě vlastní Karel Havlíček Borovský. *Múza nepochybně přišla a pošeptala spisovatelí vše, co žádal – důkazem je Havlíčkovy pozdní dílo. Ale odkud vlastně ta múza, anebo spíš múzy přišly?*

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad *Okolo češtiny* vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Nová expozice odhaluje kód života

Hledání kódu života. Tak se jmenuje nová část expozice v Pevnosti poznání, kterou připravilo centrum popularizace vědy ve spolupráci s olomouckým pracovištěm Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR (ÚEB), které je součástí Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum. Instalace přibližuje výzkum v oblasti genetiky rostlin a využití získaných poznatků ve šlechtění a zajištění dostatku potravin pro lidstvo.

Návštěvníci se blíže seznámí s procesem dělení buněk a přenosu dědičné informace. „Díky mikroskopu mohou na vlastní oči odhalit jednotlivé fáze tohoto procesu, a ty pak sledovat na LCD obrazovce,“ řekla Alena Vlácilová, koordinátorka sekce biologie. Spolupráce Pevnosti s odborníky z AV instalaci v expozici Živá voda nekončí.

Podle rostlinného genetika Jaroslava Doležela z ÚEB bude rozšiřování sekce pokračovat: „Do budoucna bychom chtěli ukázat, jak využíváme pro usnadnění čtení dědičné informace chromozomy. Vědecké poznatky o dědičné informaci se vyvíjí neskutečně rychle, takže to, co se kdy si učilo ve škole, je dnes už zastaralé. Naše expozice je proto určena dětem i dospělým.“ (mv)

Atletům na univerzitě kralují Dubová a Mikoška

Nejlepšími atlety letošního Přeboru UP v atletice se stejně jako vloni stali studenti fakulty tělesné kultury Adéla Dubová a Štěpán Mikoška. Sprinterka Dubová, která závodí za AK Šternberk, zaběhla stometrovou trať za 12,85 sekundy, fyzioterapeut Mikoška předvedl nejlepší mužský výkon, když hodil oštěp do dálky 66,63 metru. Oba si vybojovali i další medaile, Dubová bronzovou ve skoku dalekém, Mikoška druhé zlato ve vrhu koulí. „Jsem rád, že konečně vyšlo i počasí, oproti minulému roku to byl zhruba 20 stupňů rozdíl,“ chválil si Mikoška. Přeboru, který tradičně otevírá atletickou sezonu na Olomoucku, se zúčastnilo 130 závodníků, nejen z pořádající fakulty tělesné kultury.

Své letošní vítěze zná i univerzitní přebor ve šplhu. Mezi ženami si nejlépe vedly Lucie Kubíčková na čtyřmetrovém laně a Michaela Veličková na laně osmimetrovém. V mužské kategorii vyšplhal nejrychleji do výšky čtyř metrů Daniel Vydra, osmičku opanoval Jonáš Vilikovský, který před rokem vyhrál na obou lanech a na čtyřech metrech tehdy stanovil i nový rekord. (vim)

Kurz Současná chemie vzbudil obrovský zájem

Kardiochirurg Jan Pirk, matematik a mecenáš Karel Janeček, historik umění Jan Royt a psychiatr Cyril Höschl byli hosty letošního 13. ročníku přednáškového kurzu Současná chemie, který na přírodovědecké fakultě vede nositel národní ceny Česká hlava Pavel Hobza. Přednášky, které se tentokrát více než chemie týkaly palčivých problémů společnosti, vzbudily velký zájem členů akademické obce i veřejnosti.

„Řekl jsem si, že třináctý ročník by měl být jiný, výjimečný. Snažil jsem se vyjít vstříc požadavkům studentů a pozvat takové hosty, kteří mohou přispět k hledání odpovědí na otázky, jež si v současné době klademe nejčastěji. Zároveň jsem ale splnil hlavní cíl cyklu – přivést do Olomouce přední badatele. Studenti opět poznali, že věda je nádherné dobrodružství,“ uvedl hlavní organizátor a moderátor přednáškového kurzu Pavel Hobza. (srd)

Sociální pedagogika na teologické fakultě oslavila deset let od svého vzniku

Deset let úspěšné existence, čtyři stovky absolventů, bakalářský i magisterský stupeň – takovou letmou bilancí se může pochlubit studijní program Sociální pedagogika, od jehož vzniku na katedře křesťanské výchovy CMTF letos uplynulo deset let.

K oslavám kulatého výročí se sešli současní i bývalí studenti a pedagogové s vedením fakulty. „Přeji katedře, aby vyzrávala formováním těch, kteří jednou budou formovat druhé. Ať sbírá hodně úspěchů nejen v podobě diplomů či medailí, ale především tím, že její absolventi budou odvádět kus dobré a užitečné práce pro lidi,“ popřál olomoucký arcibiskup a Velký kancléř CMTF Jan Graubner. (mav)

FF bude mít špičkovou kognitivní laboratoř pro výzkum náboženství

Během dvou let vznikne v oddělení religionistiky kognitivní laboratoř pro výzkum náboženství. Olomoucká religionistika, která je součástí katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie filozofické fakulty, se tak stane jedním z mála evropských pracovišť, kde se budou k výzkumu náboženského chování používat nejmodernější technologie. „Kognitivní výzkum bude klíčovým mezioborovým přístupem, který na půdě humanitních věd umožní využívat moderní výzkumné metody, postupy a technologie při výzkumu náboženství, a to nejen na kulturní a sociální úrovni,“ řekl Tomáš Bubík, vedoucí oddělení religionistiky. (map)

UPoint oslavil třetí narozeniny

Ano, je to tak! V dubnu roku 2015, během 50. ročníku festivalu Academia Film Olomouc, se dveře UPointu otevřely poprvé. Od té doby prodejnu a informační centrum UP navštívily tisíce lidí, kteří si mohli prohlédnout několik výstav, zapojit se do zajímavých besed s osobnostmi z UP nebo si jen tak posedět přímo na olomouckém Horním náměstí na dobré kávu. Mnozí z návštěvníků mířili a míří za konkrétním cílem – vybrat si něco z originální nabídky univerzitního oblečení, doplňků, hrníčků, bloků nebo třeba piva. Nově zve UPoint i ty, kteří chtějí šetřit životní prostředí. „S radostí jsme se zapojili do projektu DOLEJ SI, který spadá pod studentskou iniciativu Udržitelny Palacký. Už od počátku nabízíme kohoutkovou vodu zcela zdarma a hodláme v tom rozhodně pokračovat,“ říká vedoucí UPointu Anna Jánská. (ipu)

Král majálesu David Koller převzal vládu nad svými poddanými

Studenti UP obnovili v Olomouci na jeden den Československo a svůj letošní svátek oslavili v duchu motto „ČeskosLOvensko – 100 let spolu“. Vlády nad nimi se na další rok ujal coby král Olomouckého majálesu zpěvák, textař a hudebník David Koller. „Ač jsem král, stejně mám raději demokracii než vládu jednoho muže. A právě proto, že jsem král, nemám rád komunisty, ani minulé, ani současné. Nechci ale dělat agitku,

a proto vám zároveň přeji: mějte se rádi, mějte rádi lidi kolem sebe a budme na sebe hodní,“ vyzval král David I. a v závěru korunovace se připojil ke společnému zpěvu československé hymny v podání smíšeného komorního sboru UP Ateneo.

Alegorický průvod jej pak doprovodil do Bezručových sadů k zahájení studentských slavností. Ústřední téma majálesu se odrazilo v pestrém programu, který nabídl komiksovou výstavu, divadelní představení nebo filmovou projekci. Připraveny byly také prezentace studentských a neziskových organizací, besedy, workshopy a sportovní i hudební program v podání českých a slovenských interpretů a kapel. (mav)

Univerzita ocenila literární talent svých studentů

Třiatřicet povídek a sedmatřicet básní, taková je bilance 24. ročníku literární soutěže UP. Odborná porota, ve které usedla literární expertka Jana Vrajová, dvojnásobný držitel ceny Magnesia Litera za poezii Radek Malý a spisovatel Michal Sýkora, hodnotila celkem 70 textů od 62 studentů prezenčního bakalářského a magisterského studia

ze všech fakult kromě FTK. Vítězi básnické kategorie se stali dva autoři: student české filologie a historie z filozofické fakulty Adam Hošek a studentka všeobecného lékařství z lékařské fakulty Janka Olejová. Druhé místo nebylo uděleno a třetí pak získala Kristýna Sudková, studentka žurnalistiky. Čestným oceněním za poezii se mohou

pochlubit Kristýna Hájková z FF a Martina Vavreková z LF. V kategorii povídka zvítězila Katarína Kořínková, studentka historie a judaistiky. Druhé místo obsadila Barbora Jarinová, studentka ruské a francouzské filologie. Na třetí příčku dosáhla posluchačka filmových studií a francouzské filologie Eliška Charvátová.

ADAM HOŠEK

KAMENY

město plný deště
domů a věží a lidí
a štěstí
v podloubí kapala z gyrosu majonéza
pár lidí se líbalo
příběhy se dály

a já poslouchám
celej sevřenej
s uchem na žule
praskot světa

kameny se klubou

JAKÁSI POSTEL

v posteli leží dva lidi těžko říct
co na sobě vidí těžko říct
kdy to vidět přestanou těžko říct
co je to za lidi těžko říct
kdy půjdou spát

JANKA OLEJOVÁ

OHLUCHNUTÁ Z TICHÁ

Tak ako všetko
Čo môžeš chytiť do rúk
Rozplývaš sa
Keď začne plakať jeseň
A slzy ešte
Nevie zmeniť na bielo

V tej hmle
So zakrytým výhľadom
Ma v srdci chvíľku bolelo
A na ten okamih
Som živá bola
Ako hriešnik
Čo po čase
Vstúpi opäť do kostola

A ako stojím tam
Stuhnutá a
Ohluchnutá z ticha
Viem že v tých chvíľach
Skrytý si
Keď niekto za mňa
Dýcha

KRISTÝNA SUDKOVÁ

Jsme si tak blízko
a zároveň tak daleko
tramvají asi deset minut
srdcem spíš deset
světelných let

--

chtěla jsi mu
zahrát na city
ale kde je on
už nejsi ty

--

čím dál víc
je v nás
čím dál míň

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

Radek Malý: Děti autorova proslulost nezajímá

Když mluví o své práci, docela často používá slovo řemeslo. Až by se na první pohled nebo poslech mohlo zdát, že nejde o nic výjimečného. Jenže on je výjimečný. Je to básník. Výjimečný básník. Vždyť kdo se může pochlubit, že dostal za své básnické sbírky hned dvakrát nejprestižnější literární cenu Magnesia Litera? Kdo nově přeložil Fausta pro Národní divadlo? Komu vycházejí knížky, které děti milují a rodiče kupují? Básník, bohemista a germanista, překladatel, učitel tvůrčího psaní, redaktor, porotce a docent Filozofické fakulty Univerzity Palackého, který o sobě říká, že nemá přehnané ambice. Radek Malý.

— Čím vás poezie přitahuje? Proč ji píšete?

To je otázka záludná, protože postupně se stal z poezie trochu můj pracovní nástroj a v tu chvíli musí člověk zpozornět. Pořád se ale snažím si poezii pro sebe obhájit jako jakýsi intimní tvůrčí prostor. Každý autor totiž vyjadřuje prostřednictvím literatury něco, co jinak formulovat nejde. K tomu se snažím vést i studenty v seminářích tvůrčího psaní – aby se sdělovalo pouze to, co nejde říci jinak, co autor prostě říci musí. A jestli poezie dokáže vyjádřit něco specificky – jsou to především pocity, dojmy. Pokud mám mluvit sám za sebe, tak ty pocity musí být nějak vyhrocené. I proto pro sobě čtu texty s jistou nedůvěrou. Víím totiž, že to nejsem já Radek Malý, ale že je to nějaká vyhrocená poloha mého tvůrčího nitra. Proto docela rád utíkám do jiných žánrů, schovávám se v překladech za jiné autory nebo se o poezii věcně bavím se studenty. Asi vám nebudu moct odpovědět úplně přesně, čím pro mě poezie je, protože při jejím vzniku funguje jakási magie, která je nepojmenovatelná. Kdybych řekl, že je pro mě poezie smyslem života, bylo by to příliš patetické a ani nevím, jestli by to byla pravda.

— Rozumím tomu, že vám poezie slouží k vyjádření expresivních pocitů, třeba i nějaké extrémní polohy duše. Jak s tím jde ale dohromady psaní pro děti? Vždyť vy jste velmi úspěšný autor knih pro děti.

To jde právě velmi dobře. To je ta klidová zóna, ke které se uchyluji na základě nějakých vnějších impulzů. Nemám v sobě nějaké vnitřní puzení psát poezii pro děti, ale je pravda, že pokud se člověk chce literaturou seriózně zabývat, tak je lépe, když pokrývá větší prostor. A literatura pro děti je úžasná třeba proto, že děti jsou jako čtenáři velmi přirozeně kritičtí. Vždycky mě na besedách s dětmi fascinuje jejich bezpro-

střednost. To s dospělými čtenáři nezažijete. Coby autor „dospělé“ poezie dostanete v médiích nějakou nálepku, třeba výrazný básník své generace, a už to s vámi jde. Děti záležitost generační příslušnosti nebo proslulosti autora netrápí. U nich se počítá skutečně jen ten text.

— Takže poezie k dětem patří?

Určitě. Děti tomu, co čtou, možná neříkají poezie, ale třeba básničky. Jsou ale přirozenými čtenáři toho žánru. Není to tak v každém národě, ale my v Česku máme velmi silnou tradici dětské poezie, máme řadu dětských recitačních soutěží, divadel poezie. České děti jsou zvyklé se s poezií konfrontovat.

— Možná škoda, že ji i nepíšou. Až na pár výjimek.

Ale psaly by, kdyby je k tomu člověk vedl. U dětí je totiž zajímavé, že nemají vůči poezii tvůrčí blok, ten přichází později až s nástupem puberty. Má to i svůj termín, je to tzv. apoetický věk, tedy doba, kdy máme pocit, že poezie je cosi sentimentálního, patetického, příliš sebeobnažujícího.

— Jak se dospělý vcítí do dětského světa, aby napsal verše, které budou dětem blízké?

Toto dilema jsem vyřešil tak, že jsem ho přestal řešit. Ve své tvorbě jsem si našel polohu, která sice bývá prezentována jako poezie pro děti, ale já čtenářskou skupinu, pro kterou píšu, záměrně znejistuji. Například knížka Listonoš vítr je schválně věnovaná babičkám a dětem, další sbírka pak dědečkům a dětem. Je to proto, aby si děti uvědomovaly, že mají v rukou něco, co je může přesahovat. Myslím, že děti jsou docela alergické na to, když je něco podbízívé a určené jakoby přímo jenom jim. Pokud budeme poezii vnímat jako svým způsobem exkluzivní žánr, tak by dítě mělo vědět, do čeho jde a že to není vždycky úplně jednoduché.

— Musí mít dospělý autor písíci pro děti nějakou dětskou představivost?

Na to je dokonce odborný pojem, říká se tomu dětský aspekt. Je to zajímavá věc, o níž je možné dlouze teoretizovat, abychom nakonec dospěli k závěru, že dětský aspekt je kus dítěte v autorovi. To, co v něm zůstane z jeho dětského vidění světa. Ona se totiž úplně nedá vysvětlit ani pojmenovat ta zvláštní, magická přitažlivost, proč se knížka dětem líbí nebo nelíbí. Já si s tím proto nelámu moc hlavu a snažím si zachovávat jakousi tvůrčí anarchii, protože ta

Radek Malý (* 1977)

Básník, překladatel, držitel Ceny Jiřího Ortena. Vystudoval bohemistiku a germanistiku na FF UP. Za sbírku Větrník dostal v roce 2006 cenu Magnesia Litera za poezii. Stejnou cenu obdržel i v roce 2012, tentokrát za sbírku pro děti Listonoš vítr. Překládá z němčiny, mj. připravil antologii s názvem Prokletí básníci německé poezie a pro Národní divadlo přeložil Goethova Fausta, který měl letos premiéru. Je také spoluautorem učebnic českého jazyka a literatury. Působí na katedře bohemistiky FF UP v Olomouci, kde kromě odborných disciplín učí s Antonínem Bajajou tvůrčí psaní.

dělá umění uměním. Kdyby nad tím člověk moc přemýšlel, tak napíše leda tak nějakou příručku, ale ne živou literaturu zajímavou i pro děti.

— Vaše knihy pro děti bývají nádherně ilustrované. Je výtvarná stránka pro vás jako autora textu podstatná?

Samozřejmě. To, co dělá dětskou knížku dětskou knížkou, jsou obrázky. Pokud se podaří komunikace mezi autorem a ilustrátorem, kterou má na starosti nakladatel, tak v ideálním případě můžou být texty i maličko náročné a obrázky jim pomůžou. V tom ohledu mám štěstí, že nakladatelé jsou ochotni investovat energii i prostředky, aby moje knížky k něčemu vypadaly, aby po nich sahaly rády nejen děti, ale i dospělí. Protože jak známo, děti knížky nekupují.

— Neohrozí budoucnost nádherně vypracovaných dětských knížek elektronické knihy? V nich ta výtvarná stránka až tak úplně nevyklně.

Před časem jsem dělal pro konferenci o elektronických knihách drobný průzkum právě na téma český knižní trh, elektronické knihy a dětské knihy. Zjistil jsem ne úplně překvapivou věc, a to, že o elektronických knihách se sice hodně mluví, ale málo se realizují a obzvlášť v dětské tvorbě. Dětské knihy budou pravděpodobně tak konzervativním médiem právě proto, že chceme, aby děti měly z knížky i hmatový vjem, nebo dokonce čichový. Chceme, aby knížka byla

pro děti artefaktem, ale zároveň může být i hračkou. Poslední dobou píšu veršované pro klasická harmoniková leporela. Ta jsou pro děti objektem, se kterým si hrají. Text je v tomto případě jenom jednou z mnoha složek. Takže já se technologií nebojím. Malé děti budou stále stejné, budou je trápit stejné starosti, budou mít stejné radosti, to je moje zkušenost jak rodičovská, tak profesní. Proto si nemyslím, že by moje „tradiční“ poezie musela zestárnout a nemusím dětem vycházet vstříc tím, že budu cíleně psát básně třeba o mobilních telefonech.

— Jste muž moha profesí – básník, akademik, překladatel, autor rozhlasových pohádek, recenzent, pedagog a na něco jsem určitě zapoměla.

To je hodně různých poloh. Jak jdou dohromady?

Snažím se to vyvažovat a je to trošku utíkání z jedné polohy do druhé. Jistou výhodou to má. Říkám si, že kdybych měl dojit k syndromu vyhoření, tak snad se to stane jenom v jedné z nich a vždy mi toho spousta ještě zbyde. To množství tvůrčích poloh není tak úplně způsobeno tím, že bych byl takový grafoman. Já se jen snažím vnímat literaturu jako umělecké řemeslo, a když nějaká nabídka přijde, tak ji beru jako výzvu. Proč si nezkusit něco nového? A paradoxně se moje tvůrčí pole ještě rozšiřuje, možná na úkor poezie, což je asi v pořádku. Pokud člověk necítí nutkání něco sdělovat sám za sebe poezií, tak tím lépe pro jeho duši. Teď se obracím k dětskému divadlu, což je práce docela jiného druhu. S Matějem Forma-

nem pracujeme na pohádce Oscara Wilda Šťastný princ, kterou jsem jako dítě vnímal jako docela depresivní, a je zajímavé pracovat s divadelníkem a hledat linky, které by ten text mohly otevřít současným dětem, vymýšlet třeba písničky.

— Jak se žije básníkovi v uspěchané době plné technologií?

Ta doba je samozřejmě šílená, ale já jsem ji vnímal jako šílenou vřdycky. V tomhle směru mám možná drobnou výhodu.

— Jak se bráníte?

Snažím se zklidňovat a musím si to skutečně ordinovat, protože moje tempo může působit někdy až nezvladatelně. Nadchnul jsem se proto pro práci na zahrádce. Člověka to učí trpělivosti, když musí počkat, až něco skutečně vyrostě z toho, co zasadil. A pořídil jsem si včely. Práce se včelami je neuvěřitelně zklidňující činnost. Ony totiž cítí vaši nervozitu, a tak k nim nesmíte přistupovat ve stresu. U včel si dokonale vyčistím hlavu.

— Máte někdy hrůzostrašné sny, že vás už nic nenapadne, žádné slovo, žádný rým?

Ne. A když přemýšlím proč, tak klíč je možná právě v různosti těch možností. Když nedělám jedno, tak dělám druhé. Snad je to i tím, že nemám přehnané tvůrčí ambice. To, co se povedlo, vnímám jako dobře odvedenou práci. A protože jde povětšinou o nekomerční projekty, tak co člověku zbyde jiného, než si to užít a uchovat si příjemné vzpomínky?

Zaklínání psí

Znám ulici a čas v ní plyne tak, že to můžeš pocítit, a víno se tam po zdech vine a psi ho chodí v noci pít.

Znám ulici, v ní chvíle plyne tak, že ji můžeš ucítit.

Zaklínání dušičkové

Je Dušiček a je jich moc a z toho prýští jejich moc. Světýlka svíček svítí tmou, mlhavou tmou jdou za tebou.

Radek Malý: Listonoš Vítr

doporučuji

kniha

Martina Poláková, *katedra sportu, FTK*

Marta Davouze: Celej Franz!

Autorka zajímavě přibližuje životní osudy Věry Saudkové, statečné osobnosti, která s nesehnutou hlavou nesla svůj nelehký životní osud. Tato dáma, která žila bezmála sto let, byla stíhána nejprve kvůli židovskému původu a později zase kvůli nesouhlasu s politickým režimem. Tragické události se jí nevyhýbaly ani v osobním životě. Přesto byla svým pěti dětem skvělou matkou, svému muži překladateli E. A. Saudkovi inspirativní a milující manželkou, a spoustě přátel oporou. S výborně zpracovaným románem Marty Davouze o ženě, která byla rozhodně více než jen „neteř Franze Kafky“, si čtenář připomene i významné události jednoho století.

DOBRY TIP!

meteoaplikace

Alena Vondráková, *katedra geoinformatiky, PřF*

K velmi vyhledávaným aplikacím patří ty určené k předpovědi počasí. Pro Českou republiku jsou nejpřesnější aplikace Českého hydrometeorologického ústavu, tedy ALADIN a METEOR. Hodně lidí má nainstalovanou aplikaci YR.NO, ale její výstupy jsou počítány podle globálních modelů, a proto jsou pro naše území méně přesné. Nicméně já bych ráda upozornila na aplikaci **WINDYTY**. Zobrazuje mapu celého světa, s možností přepínání vrstev (vítr, srážky, teplota, oblačnost a mnoho dalších). Orientační předpověď je možné získat až na dva týdny dopředu, a to je skvělé například při plánování dovolené i za hranicemi ČR.

podcast

Dominik Opatrný, *odborný asistent katedry systematické teologie, CMTF*

Pokud se před prázdninami chystáte do cizích krajů, zkuste využít podcast **amateurtraveler.com**. Autor Chris Christensen si do něj zve své přátele, cestovatele a bloggery, aby se podělili o zážitky a postřehy ze všech zemí světa. Sám si před každou dovolenou nebo služební cestou stahuje do mobilu příslušný díl, abych se něco dozvěděl o regionu, kam mám namířeno.

hudba

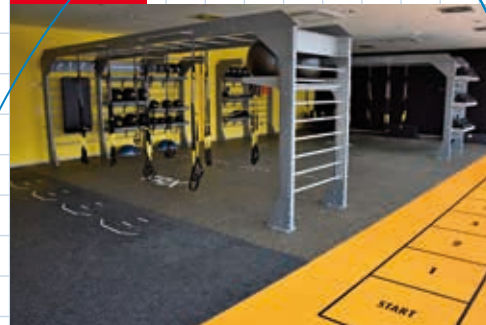

Lenka Wünschová, umělecká grafička, Vydavatelství UP

Určitě si nenechám ujít **Olomoucké barokní slavnosti**. Jako každý rok v červenci. I když se některá vystoupení opakují, klidně se dají zhlédnout znovu. Já si vyberu některou z novinek, buď Vivaldiho La Gloria e Himeneo, nebo Monteverdiho operu L' Arianna. Ujít si nenechám ani novodobou světovou premiéru barokní opery L'Amor non ha legge. Ale možná nebudu vybírat a půjdu na všechny. Na základě zážitků z minulých let to stojí za to.

doporučuji

sport

Martin Sigmund, ředitel Aplikačního centra BALUO

V Aplikačním centru BALUO jsme společně s firmou 3D fitness, která u nás zastupuje přední světové výrobce fitness vybavení, otevřeli novou špičkovou **TRX zónu funkčního tréninku**. Jde o první takové studio na území Česka a Slovenska a jedno z mála ve střední Evropě. Na 150 metrech čtverečních si na své přijdou nejen sportovci, ale v rámci kurzů také majitelé fitness center či instruktoři fitness.

film

Jiří Stýblo, student oboru Právo, PF

Málo věcí mě v posledních týdnech, kromě závazkového práva, donutilo zamyslet se tak jako film **Na shledanou tam nahoře**.

Film popisující příběh dvou kamarádů, bojujících spolu v zákopech I. světové války, a jejich velitele, nutícího je nasazovat životy na konci již rozhodnuté války. Celý film je vlastně o tom, jak se dva váleční veteráni snaží sabotovat všechno a všechny, kteří se přihlíželi na hrůzách války, a nutno podotknout, že velmi vtipně. Zároveň je ale snímek i děsivým odrazem tehdejší doby a lidského utrpení. Celým filmem doprovází vybroušený a suchý francouzský humor. Určitě jej všem doporučuji.

MUSÍM ZADIT

Darujte příležitost: podpořte mladé talenty

Univerzita Palackého spustila velkou dárcovskou kampaň pro svůj nadační fond. Prostřednictvím motto „Darujte příležitost“ se univerzita obrací na své absolventy a příznivce, aby podpořili její talentované studenty a mladé vědce. Jde o první kampaň tohoto typu v České republice. Nadační fond UP se inspiroval u zahraničních univerzit, kde je podobný model podpory univerzitních projektů běžný.

Fond vznikl v roce 2015 a jeho cílem je podpora mezinárodní vědecko-výzkumné a umělecké aktivity studentů UP. Zároveň učí mladé vědce a umělce popularizovat své aktivity a komunikovat jejich smysl. Za dobu existence fond rozdělil mezi studenty více než dva miliony korun, které získal od generálního partnera – České spořitelny. „Díky fondu si mohou talentovaní studenti plnit své vědecké sny. Vyzkouší si řídit vlastní projekty, mohou vyjždět na prestižní vědecká pracoviště po celém světě a potkávat tam své vědecké vzory. Podpora je založená na důvěře, je efektivní a nebyrokratická,“ uvedl rektor Univerzity Palackého Jaroslav Miller.

Studenti mohou dostat příspěvek na letenky, na pobyt na zahraničních univerzitách nebo ve vědeckých centrech, na materiál potřebný k výzkumu, literaturu a podobně. Příspěvek se poskytuje na rok a jeho maximální výše může být až 200 tisíc korun. O tom, kdo podporu získá, rozhoduje správní rada fondu. Hlavním kritériem je přínos projektu a motivace studentů bádát a tvořit.

„Podpoření již byli studenti ze všech osmi fakult Univerzity Palackého, kteří peníze mimo jiné využili na 23 studijních zahraničních cest a pobytů do zemí jako například USA, Francie, Švédsko, Německo nebo Čína,“ doplnila koordinátorka kampaně Dita Palašáková.

Cílem kampaně „Darujte příležitost“ je jednak představit tuto aktivitu veřejnosti, jednak sesbírat během roku 1,3 milionu korun pro 15 studentských projektů. Ty jsou doposud financovány především z peněz hlavního donátora – České spořitelny. „Jsem hrdý na to, že jsme generálním partnerem Nadačního fondu UP a můžeme se takto podílet na podpoře talentova-

ných studentů a mladých vědců. Vzdělání je podle mého názoru to, co může naši společnost posunout dále a podpořit budoucnost nejen Olomouce, ale i celé České republiky v celosvětové konkurenci,“ řekl Pavel Jörka, ředitel korporátního centra České spořitelny, a. s., v Olomouci. Fond se již rozhodla podpořit i řada významných absolventů. Jejich jména jsou zaznamenána na Desce dárců v UPointu – univerzitním informačním centru na Horním náměstí v Olomouci.

Jedním z podporovatelů je absolvent UP, neonatolog a senátor Lumír Kantor. „Co mi profesně může být bližší než podpořit studenty, mladou generaci a budoucí leadery nejen v medicínských oborech, aby neztráceli motivaci, nadšení a nasazení do projektů, v něž věří a mají smysl? Aktivitám Nadačního fondu UP fandím a doufám, že se náš klub podporovatelů bude jen rozšiřovat.“

Podpořit kampaň „Darujte příležitost“ je možné přes webové stránky NF UP, kde je tzv. darovací brána označena ikonou Chci darovat příležitost.

„Každý dárců obdrží potvrzení o daru, které může využít při daňovém priznání. Dárcům také nabízíme podle výše jejich darů různé benefity. Jsme rádi za každý dar. Už teď nám přispívají třeba studenti stokorunami. Nezáleží tolik na výši sumy. Důležité je vědomí společenství a to, že každý může darovat někomu příležitost.“

Dita Palašáková

Tři z podpořených studentů před deskou dárců. Zleva Vladimír Skalický (PřF), Barbora Pařízková (PřF) a Luděk Plachký (PF).

S Fulbrightem v New Yorku

„Tak dlouhý a náročný pobyt vás donutí poznat sama sebe. Přehodnotíte své současné aktivity, sociální kontakty a taky si uspořádáte životní priority. Fulbright je skutečně lifechanging experience, jak mi tvrdili mnozí, kteří jej absolvovali,“ říká Marie Meixnerová, doktorandka katedry výtvarné výchovy pedagogické fakulty. Díky Fulbrightovu stipendiu absolvuje devítiměsíční pobyt ve Spojených státech, na Teachers College Kolumbijské univerzity v New Yorku.

Marie Meixnerová je absolventkou filozofické fakulty a prosazuje se mimo jiné i jako internetová a konceptuální umělkyně. Už dnes ji kdekdo může znát jako kurátorku, do povědomí se dostala také jako dramaturgyně Přehlídky filmové animace a současného umění PAF Olomouc. Není proto divu, že se jí stal právě New York se svou kulturní nabídkou pravým místem k působení. Tady i poznala, jakou hodnotu má ve společnosti vzdělání, a pochopila, jaké jsou rozdíly mezi americkým a českým vysokoškolským systémem.

„Na Kolumbijské univerzitě jsem si i uvědomila, jakou kvalitu a cenu má české vzdělávání. Docenila jsem schopnosti a kvalitu českých studentů i kvalitu českých pedagogů, které osobně znám. Řada z nich totiž využívá progresivní a velmi efektivní metody, které v Americe teprve objevují,“ říká. Když se zamýšlí, v čem je hlavní rozdíl mezi tuzemskými a špičkovými americkými univerzitami typu Kolumbijské, vidí hlavní nepoměr v motivaci a přístupu.

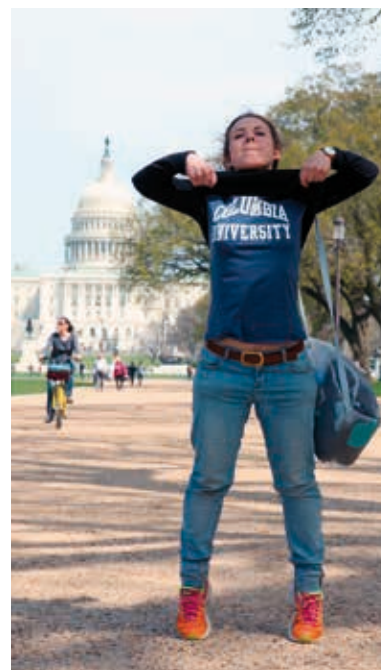
„Pedagogové jsou těmi, kteří mohou vzbudit ve studentech větší zájem o daný problém, oni jim mohou pomoci pochopit

a jasně formulovat, proč dané znalosti potřebují a k čemu je konkrétně v praxi i osobním životě využijí. Motivovaný student a motivovaný pedagog jsou spojitě nádoby, z nichž se odvíjí, kolik času a energie jsou zúčastnění schopni investovat do studia,“ shrnuje. Na jejím příkladu je také dobře vidět, že když se spojí snaha a motivace, objeví se i příležitosti.

ScreenSaverGallery aneb Výstava po celém světě

Na Kolumbijské univerzitě se Marii totiž podařilo připravit velký mezinárodní výstavní projekt, který nazvala Unleashing Screensaver. Vystavuje se současně v New Yorku pod záštitou jedné z nejprestižnějších amerických univerzit a skrze virtuální galerii ScreenSaverGallery pak doslova po celém světě.

„Kurátoři mne jako umělce přizvali k výstavě věnované odkazu Maxine Greenové, jedné z nejvýznamnějších novodobých filozofek pedagogiky, a tak jsem začala přemýšlet, jak její myšlenky můžu smysluplným způsobem oživit. Iniciovala jsem projekt zaměřený na otázky estetického vzdělávání,“ vysvětluje doktorandka. →

Marie Meixnerová (* 1986)

Absolvovala anglickou filologii, filmovou vědu a komunikační studia na Univerzitě Palackého. Nyní pokračuje ve studiu jako doktorandka na katedře výtvarné výchovy v ateliéru Intermedií. Ve své badatelské i kurátorské činnosti se dlouhodobě zabývá komunikačními a interpretačními strategiemi internetového umění s důrazem na současný český a světový net art a jeho přesahy. Je také dramaturgyní Přehlídky filmové animace a současného umění PAF Olomouc a prosazuje se i jako internetová a konceptuální umělkyně. V roce 2016 její výstavní projekt olomouckého konceptuálního umění podpořil i Nadační fond UP.

Jak její projekt vypadá v realu? „Každá z participujících skupinek studentů z různých zemí vedená oslovenými pedagogy dodala dílo, které je zprostředkováno prostřednictvím internetového streamu ve spořiči obrazovky. Šlo tedy především o videa, texty, zvukové soubory, slideshow fotografií, live streamy, nebo přímo digitální umělecká díla, net art a podobně. Postupně se všech šedesát děl objevovalo ve virtuální ScreenSaverGallery.“

Newyorské zkušenosti

V New Yorku není Marie Meixnerová poprvé. Teprve dlouhodobější pobyt však ukázal jiný rozměr města s jeho negativními, ale i některými pozitivními stránkami, ke kterým patří i možnost jezdit po okolí a díky notebooku psát disertaci kdekoliv, třeba na Coney Islandu.

„Že by byl New York středobodem moderní světové kultury? Mám své po-

chybnosti. Samozřejmě je zde spousta galerií a muzeí s originály a zásadními výtvarnými díly, stále se tu něco děje. Měla jsem prezentaci v Brooklynu, na Kolokviu kreativních technologií na Kolumbijské univerzitě, nahlédla jsem do ateliérů umělecké školy Cooper Union,“ říká. Studentům a zaměstnancům Kolumbijské univerzity jsou podle ní volně přístupné i různé databáze a on-line verze publikací. Jako diváci se mohou konferenci, veřejných debat nebo prezentaci na nejrůznější témata účastnit zdarma nebo za snížené vstupné. Mají také zdarma vstup do většiny newyorských muzeí. Pracují i s moderními technologiemi, které si mohla vyzkoušet i Meixnerová. „Digital embroidery machine, laser cutter, 3D tiskárna, to jsou jen některé. Zkusila jsem i programování počítačových her, budování virtuální reality i vytváření 3D modelů.“

Marie Meixnerová tvrdí, že dokonale se na takový pobyt připravit asi nedá. „Překvapilo mne ale, v kolika oblastech jsme v Čechách technologicky nebo myšlenkově napřed.“ Už teď ví, jakou inspiraci si z Ameriky přiveze. Až složí doktorát, chce se výrazněji angažovat v otázkách udržitelnosti a politiky. „Pokud jsem totiž ve svém americkém okolí odporovala nějaký výrazný pozitivní rys, pak je to snaha o posilování sociálních a sousedských vztahů, péče o komunitu v míře, v jaké u nás chybí, a která je pro společnost potřebná. Naopak v otázkách udržitelnosti a domýšlení širších konsekvencí, kterou si volně překládám jako úctu k sobě samému, ke svým předkům, budoucím potomkům i k lidem, kteří tu jsou paralelně s námi, jsou Státy sto let za opicemi a většinová populace slouží jako naprosto odstrašující příklad. Tato témata mě díky děsivé americké zkušenosti začala hodně zajímat.“

absolvent

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Pavel Forman: Líbí se mi, když diváka znervózním

„Tři sta. Ne. Dvě stě by stačilo. Nechat po sobě dvě stě dobrých obrazů, to by byl odkaz,“ říká. Napije se kafe, odklepne cigaretu a podívá se, co já na to. V romantické kavárně by to možná znělo nabubřele, ale my sedíme na hrubě opracované lavici u dřevěného stolu, všude kolem stojí rezavá železná monstra, poloopuštěné industriální baráky, vracející se pozvolna do života, všechno je obří a všechno i v tom klidu kolem působí hlučně a podivně velkolepě. Tady, v Ostravě, v Dolních Vítkovicích, kousek od jeho ateliéru na Hlubíně, pod zamračenou oblohou, Pavlu Formanovi, malíři a absolventovi Pedagogické fakulty Univerzity Palackého, těch dvě stě a možná i tři sta fakt dobrých obrazů věřím. Ale na odkaz má tento čtyřicátník ještě čas. I když jeho příběh už teď stojí za to.

Pro jeho začátek musíme do rodného Bruntálu. A nejlíp do staré vojenské školy, kde měl už v sedmnácti letech svůj první ateliér. „Byl jsem plný ideálů, totálně odříznutý od informací, poletoval jsem v dlouhých umaštěných vlasech a batikovaném tričku a myslel jsem si, že to stačí, abych byl malířem. Studovat jsem nijak zvlášť nechtěl. Ale byl jsem v kontaktu s Jindřichem Štreitem ze Sovince, který mě nasměroval na pajdák do Olomouce. Že tam jsou prima učitelé – Krtička, Havlík, ... A že se mi tam bude líbit a že to k něčemu bude. Což se potvrdilo.“ Uvažoval i o výtvarné akademii, hodně ho lákal Berlín. „Byl jsem plný energie, fascinovala mě expresivní malba, a když se mi dostal do ruky katalog německé umělecké skupiny Noví divoci, věděl jsem, že chci do Berlína. To byl můj sen.“

Splnil si ho. Do Berlína se po dokončení studia v Olomouci opravdu dostal. Ale nestudoval výtvarno. „Bylo těžké se dostat na akademii umění. Ale nějakým zázračným způsobem mě vzal na současnou německou literaturu,“ vypráví. On to zas takový zázrak nebyl – v té době už totiž vydal pár básnických sbírek, mluvil německy. Studoval německou literaturu, pak dějiny jižní Asie. Mohl být spokojený. Ale Universität der Künste ho stále vábila. „A pak to nějak klaplo. Už jsem byl ale tak dychtiv tvorby, že jsem se nepřihlásil na malbu, ale na Institut pro umění v kontextu. Byla to zajímavá zkušenost. Bylo to projektově orientované studium, kdy se makalo ve skupině, dvě třetiny lidí byli cizinci.“

Dařilo se mu. Vytvořili dobrou partu, vystavovali. Naučil se pracovat v týmu, pochopil, jak je vedle tvorby dobré znát i výtvarný provoz. „V Čechách se hodně podceňují manažersko-logistické základy, marketing. Jako by je umělci nepotřebovali znát. Tím, že jsme malí, je tady spousta věcí postavena na osobních vztazích, kontaktech. Ale ve větších zemích jsou absolventů, kteří se chtějí prosadit, tisíce. A aby uspěli, musejí mít nějaké pracovní nasazení a disciplínu. Tam se nehraje na to, že sedíte po večerech v baru a řežete si ucho a opijíte se absintem.“

Malování je ale individuální, a tak přišel okamžik, kdy chtěl být Pavel Forman zase jen sám za sebe. „V jeden okamžik mě přestalo uspokojovat dělat konceptuální věci, chtěl jsem sednout do ateliéru a makat rukama. Mám rád fyzický kontakt s barvou, s materiálem. Láká mě na malbě i její tradice, je to staré médium a je bezelstnější než ta nová,“ vysvětluje. Když začne malovat,

netuší, jak bude nakonec obraz vypadat. Někdy cítí jeho atmosféru, nevidí obrysy, ale vnímá náladu. Jindy ho inspiruje obrázek na internetu nebo využije fotku z mobilu. „Důležitý je výsledný obraz. Jak se k němu doberu, je mi úplně jedno. Ale líbí se mi, když diváka znervózním.“

V jeho dosavadním životě se prolínají dvě linie – umění a učení. Ke všem studiím, která absolvoval, přidal doktorát na pedagogické fakultě v Olomouci, k učení se přidal učení jiných. Dva roky učil malovat studenty v Americe a teď působí na Ostravské univerzitě. „Nechci je drilovat v technice, technologiích. Snažím se je naučit mít k malbě vztah, osahat si ji. Chci, aby věděli, jak malba reaguje, jaké to je napnout si plátno. Chci, aby se pro malbu nadchli. A až pak do toho začnu vkládat ty řemeslnější úkoly,“ vysvětluje.

Pavel Forman má ve čtyřiceti úctyhodný profesní životopis. Pendluje mezi Prahou a Ostravou a přemýšlí, co dál. „Chtěl bych se víc soustředit na tvorbu. Tak do třiceti to pro mě byla sranda, lítal jsem od jednoho tématu k druhému, strašně moc jsem cestoval. Soustředěněji přemýšlet jsem začal tak před třemi lety. Člověk začne sumírovat, co ho opravdu zajímá, na čem bych chtěl pracovat, co po něm zůstane. Ať to má hlavu a patu. Někteří malíři dozrají v pětadvaceti, mně některé věci došly až před čtyřicítkou. Takže kdyby po mě zůstalo těch dvě stě obrazů, se kterými bych byl spokojený, stálo by to za to.“ A kolik už jich má? „Dvě stě“. A s kolika je spokojený? „Ani s jedním, vždycky mi připadá, že to, co jsem udělal dřív, není dobré. Ale člověk přeci musí mít cíl. Nebo ne?“

Pavel Forman (* 1977)

Malíř, básník, kurátor, vysokoškolský pedagog. Absolvent oboru Učitelství německého jazyka a výtvarné výchovy pro 2. stupeň základních škol a doktorského studia na PdF UP. Studoval na Humboldt Universität a na Universität der Künste v Berlíně. V zahraničí získal několik stipendijních pobytů a cen, mj. v Dánsku, Portugalsku či Litvě. Je zastoupen ve státních i soukromých sbírkách v ČR, Německu, USA, Dánsku a jinde. Na svém kontě má desítky samostatných i společných výstav v ČR i v zahraničí. V současnosti vyučuje na Ostravské univerzitě.

text: Martin Višňa
foto: Jozef Kafka, StarLine Photography, University Shields

životní styl

Hokej je srdcovka

„I na ledě jsem řešil za chodu manažerské povinnosti a připadal si, že pod výstrojí mám pořád košili, která určitým způsobem táhne,“ říká Dominik Pudelka, student fakulty tělesné kultury, jenž v minulém roce inicioval vznik univerzitního hokejového týmu. University Shields Olomouc nyní mají za sebou první sezonu v Evropské univerzitní hokejové lize. Prý byla náročná, poučná a inspirativní.

Hokej je Pudelkova srdeční záležitost, vždy si rád zahraje. Na druhou stranu když ví, že nemůže dát výkonu vše, ať už kvůli zdraví nebo kvůli manažerským povinnostem, své místo rád přenechá. „Od prvního dne dosud je to sedm dní v týdnu, kdy něco řeším, plánuji, organizuji. Sám jsem si v počátcích nedokázal představit, že to bude takto náročné. Ale věřím, že se postupem času realizační tým rozšíří, obmění a spoustu práce převzou odborníci ve svém oboru. Je to jeden z dílčích cílů pro nadcházející sezonu,“ říká předseda klubu.

Jen pro představu malý výčet z manažerského zařizování na jeden zápas: iontové nápoje, ovoce, případně sportovní doplňky jako minimální komfort pro hráče, na domácí utkání je třeba zajistit mimo jiné časoměřiče, hlasatele, lidi na trestnou lavici, zdravotníka, pořádkovou službu, člověka na prodej lístků, před zápasem je třeba se postarat o propagaci...

Právě u domácích zápasů cítí Pudelka největší problém, se kterým se tým musel ve své premiérové sezoně potýkat. Jako domácí totiž Shields hráli na ledě v Uničově a Prostějově. V Olomouci, kde dlouhodobě chybí prostor i pro potřeby hokejové mládeže, jsou domácí zápasy univerzitních hokejistů zatím nereálné. „Bohužel jsme jediný tým v lize, který nehraje ve svém městě, což se projevuje i v kvalitě hry, jelikož si nemůžeme dovolit tolik tréninkových jednotek jako soupeři, kteří trénují až čtyřikrát týdně. Také nám to brání v uspokojení poptávky ze strany studentů, kteří by rádi chodili na zápasy a podporovali naše kluky a my jim mohli na oplátku poskytnout sportovní zážitek,“ vysvětluje Pudelka.

Na druhou stranu k úspěchům řadí zejména spolupráci s Univerzitou Palackého. „Nesmírně si vážím toho, jakým způsobem k nám přistupuje a snaží se pomoci. Určitě bych zmínil i soudržnost týmu nejen na ledě, ale i mimo něj, a také se podle ohlasů ze stran vyučujících podařilo v hrách vybudovat pocit hrdosti, že mohou reprezentovat svou alma mater,“ říká předseda klubu.

A jak si Shields, vedení trenérem Radimem Zbránkem, v premiérové sezoně v lize se soupeři z Česka, Slovenska, Polska a Maďarska vedli? Dokázali o pět gólů

vyhrát, i vysoko podlehli zkušenějším týmům, na nováčky ale žádná ostuda. „Myslím si, že jsme to jako tým zvládli. Poučili jsme se z chyb, kterým budeme do další sezony předcházet. Měli jsme i tu čest poznat několik opravdu dobrých hráčů a doufám, že o ně nebude zájem z vyšších lig a potkáme se příští sezonu,“ naznačuje Pudelka. Kdyby ale přece jen někdo řady týmu opustil, ví prý asi o třinácti hokejstech, kteří se na UP právě kvůli možnosti hrát v univerzitním klubu hlásili.

Předseda univerzitního hokejového týmu University Shields Olomouc Dominik Pudelka.

Hostitel hudebního génia

Leopold Antonín hrabě Podstatský svobodný pán z Prusinovic (1717–1776)

„Nechávám Vás a celý Salcburk uvážit, jak zázračně jsme byli svým osudem přivedeni do Olomouce a jak je mimořádné, že Jeho Excelence hrabě Podstatský z vlastního popudu nás přijal s dítětem, jež mohlo dostat neštovice. Nebudu vypisovat, s jakou dobrotou, laskavostí a nadbytkem ve všem jsme byli hoštěni; chci jen položit otázku, jak mnoho je snad ještě podobných lidí, kteří by přijali celou rodinu s dítětem v takovém stavu, a to ještě k tomu z čisté lásky k bližnímu, do svého domu? – Tento čin bude Jeho Excelenci panu hraběti Podstatskému k nemalé cti v historii života našeho malého, který dám jednou vytisknout; vždyť zde začíná jistým způsobem nový lepopočet jeho života.“

Mozartovi v Olomouci

Takto chválil děkana olomoucké kapituly Leopolda Antonína hraběte Podstatského svobodného pána z Prusinovic Leopold Mozart v dopise datovaném 10. listopadu

1767 a adresovaném salcburskému domácímu rodiny Mozartovy Lorenzu Hagenauerovi, když líčil okolnosti útěku rodiny Mozartovy z Vídně do Olomouce před epidemií černých neštovic. Leopold Mozart, jeho manželka Anna Marie Walburga a jejich dvě „zázračné děti“ – šestnáctiletá cembalistka a klavíristka Maria Anna Walburga (Nannerl) a hudební virtuóz a geniální skladatel Wolfgang Amadeus, tehdy jedenáctiletý, dorazili do Olomouce 26. října 1767 a setrvali zde do 23. prosince 1767.

Po noci strávené v hostinci U Černého orla v Hauenschildově paláci na Dolním náměstí, kdy se u Wolfganga objevily příznaky onemocnění černými neštovicemi, se Leopold Mozart obrátil na děkana Podstatského, jehož znal ze Salcburku, s žádostí o pomoc: „Po kostele jsem šel k Jeho Excelenci hraběti Podstatskému, jenž mě přijal s velkou přízní, a když jsem mu sdělil, že můj malý onemocněl a že se obávám, aby snad nedostal neštovice, tak mi řekl, že nás vezme k sobě, jelikož on se neštovic vůbec nebojí. Dal zavolat správce domu, poručil mu upravit dva pokoje a hned také poslal ke svému lékaři, že nás má sám u Černého orla vyhledat.“ Děkan Podstatský tedy ubytoval rodinu Mozartovu ve své rezidenci (nyní po rekonstrukci sídlo Arcidiecézního muzea na Václavském náměstí) a povolal k nemocnému svého osobního lékaře Med. Dr. Josepha Wolffa. Neštovicemi onemocněla i Wolfgangova sestra Nannerl, naštěstí u obou dětí měla tato nebezpečná infekce mírný průběh. Během své rekonvalescence Wolfgang zkomponoval 6. symfonii F-dur a nedochovanou árii pro devítiletou dcerku lékaře Wolffa Nepomucenu. (Zamýšlenou „historii života našeho malého“ bohužel otec Mozart nese-psal.)

Domicelář, kanovník a rektor

Rodiče dobrodince rodiny Mozartovy, císařský komoří a rada František Valerius hrabě Podstatský svobodný pán z Prusinovic a Marie Terezie rozená hraběnka z Lichtensteina-Kastelkornu, uzavřeli sňatek v kapli zámku v Tovačově 3. června 1715. Jejich první mužský potomek se narodil ve Vídni 21. dubna 1717. Na rozdíl od svého mladšího bratra, Aloise Arnošta hraběte Podstatského z Lichtensteina-Kastelkornu svobodného pána z Prusinovic, diplomata a posléze místodržícího ve Štýrsku, byl Leopold Antonín určen od dětství k duchovní dráze – první svěcení (tonzura) mu bylo uděleno 18. července 1727, tedy již v jeho deseti letech.

O rok později se stal Leopold Antonín hrabě Podstatský svobodný pán z Prusinovic olomouckým nesídelním kanovníkem – domicelářem, po studiích v Římě dosáhl 26. září 1738 doktorátu obojího práva. Na kněze byl vysvěcen 24. prosince 1741 v Salcburku, 11. dubna 1748 se stal sídelním kanovníkem olomouckým a díky svému právníckému vzdělání pravou rukou tří následujících olomouckých biskupů.

Dne 3. července 1764 byl Podstatský zvolen děkanem olomoucké kapituly a roku 1772 mu bylo uděleno vysoké státní vyznamenání – komandérský kříž Řádu sv. Štěpána. Byl příznivcem italského hudebního divadla, zajímal se o elektrinu, sbíral výtvarná díla a mapy a společnost mu v jeho rezidenci dělali „dva papoušci v drátěných domečcích“. Pro rok 1776 byl zvolen rektorem olomoucké univerzity, tento akademický úřad však zastával jen krátce, poněvadž 24. března tohoto roku zemřel a byl pohřben v kryptě olomouckého dómu.

Olomoucký kapitulní děkan Leopold Antonín hrabě Podstatský svobodný pán z Prusinovic (1717–1776), v pozadí pohled na Salcburk.

Fotografie zachycuje kopii anonylní olejomalby z poloviny 18. století ve fondech Státního zámku Telč, kterou namaloval Franz Ampichl na konci 19. století. Arcibiskupství olomoucké, foto: Muzeum umění Olomouc, Markéta Ondrušková.

foto:
Gabriela Knýblová

Mohammad Mehdi Gholamian pochází z Íránu a v Salzburku studuje obor European Union Studies. Na Právnickou fakultu UP přijel v září 2017 v rámci programu Erasmus+ a zároveň si plní povinnosti pro získání double degree.

داستان زندگی من در شهر اولموتز خیلی جالب است. من محمد مهدی غلامیان هستم، ایرانی هستم و نزدیک به شش سال است که در کشور اتریش زندگی می کنم و در مقطع کارشناسی ارشد در رشته های مطالعات اتحادیه اروپا در دانشگاه سالزبورگ و حقوق بین الملل در دانشگاه پالاتزکی شهر اولموتز بطور همزمان مشغول به تحصیل می باشم. سال گذشته از طرف دانشگاه سالزبورگ و برای یک پروژه ی درسی به همراه دی گر همکلاسی ها یک سفر یک هفته ای به شهر اولموتز داشتم که آن اولین سفر من به این شهر بود.

این سفر برای من تجربه ی فوقالعاده ای بود. شهر بسیار زیبا به همراه مردمی مهمان نواز و خونگرم و اساتیدی بسیار مجرب و مهربان بود. هنگامی که به اتریش برگشتم ، ایده تحصیل همزمان در دو رشته ی متفاوت و اراسموس شدن در دانشگاه اولموتز به ذهنم رسید، که اقدامات لازم را انجام دادم و در نهایت با موافقت دو دانشگاه ، موفق به حضور در این شهر بعنوان دانشجوی اراسموس شدم.

از دلایل دیگر انتخاب من، نزدیکی جمهوری چک به اتریش بود. از این بابت که هر هفته جهت کار و همچنین تعدادی از واحدهای درسی که در سالزبورگ داشتم، باید به این شهر می آمدم. برنامه ی روزانه من در اولموتز معمولاً به این صورت می باشد که ساعاتی را مشغول مطالعه هستم ، زمانی را به ورزش اختصاص می دهم که شامل بازی فوتبال در سالن با دوستان دانشجو و ورزش اختصاصی خودم که هنرهای رزمی است می باشد و همچنین آشپزی و تمرین موسیقی در این برنامه جای دارند.

در انتها باید به این موضوع اشاره کنم که با توجه به تجربه ی بسیار خوب و بی نظیری که در این شهر و کشور چک داشتم، زندگی و تحصیل در این کشور زیبا را به همه توصیه می کنم.

Poprvé jsem měl možnost poznat Olomouc zhruba před rokem, kdy jsem přijel v rámci double degree na týdenní exkurzi. I během tak krátké doby na mě město a zdejší univerzita udělaly velký dojem a měl jsem najednou spoustu důvodů se sem vrátit. Nakonec tu trávím celý akademický rok.

Nejvýraznějším rozdílem mezi univerzitou v Salzburku a olomouckou právnickou fakultou je v přístupu vyučujících. Zatímco v Rakousku jsem jeden z mnoha, tady mě vyučující znají a oslovují jménem. Na to jsem nebyl zvyklý. Příjemně mě překvapil jejich osobní přístup. Jsou velmi ochotní a vstřícní.

A Češi? Udivilo mě, kolik z nich umí anglicky. A když náhodou neumí, přesto se mi snaží všemožně pomoci. Na Olomouci mi vyhovuje i to, že to do Salzburku nemám daleko. Pravidelně se tam vracím kvůli studijním povinnostem a práci.

Vedle studia se snažím v Olomouci stíhat i své koníčky. Rád vařím pro kamarády, sportuji nebo vyhledávám nějaké hudební zážitky. Olomouc je pro mě městem mnoha možností, s úžasnou univerzitou a příjemnými a ochotnými lidmi. Zkrátka dobrá volba pro můj Erasmus+.

univerzita v síti

Taky se vám zdá, že v létě líp a víc vidíte, slyšíte, vnímáte? Že oproti zimě, kdy jsme schouleni sami do sebe, najednou prožíváme svět kolem nás celým tělem? Všechny barvy, zvuky, slova jsou nějak jasnější, plnější. Člověk má i chuť víc objevovat, zkoušet nevyzkoušené. I proto jsme letní číslo našeho univerzitního magazínu pojali víc umělecky, jako inspiraci pro vaše letní putování a přemítání. Možná se někde při svých cestách zastavíte před excentrickými obrazy Pavla Formana, třeba na dlouhou cestu k moři přibalíte dětem do auta básničky Radka Malého nebo snad někde potkáte charismatického kudrnatého chlapíka s uměleckými sklony, u kterého budete přemýšlet, co je zač. Sochař? Malíř? Kdepak. Plastický chirurg Bohumil Zálešák. Přeju vám léto plné překvapení, inspirací i nečekaných setkání. Třeba právě s osobnostmi z Univerzity Palackého.

*Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP*

| STUDENT | AGENCY |

pracovní pobyty v zahraničí

PRACOVNÍ A AU PAIR POBYTY

VYZKOUŠEJ

VŠECHNY CHUTĚ EVROPY!